Официален вестник на Европейския съюз

C 169

Издание на български език

Информация и известия

Година 63

15 май 2020 г.

Съдържание

II *Съобщения*

СЪОБЩЕНИЯ НА ИНСТИТУЦИИТЕ, ОРГАНИТЕ, СЛУЖБИТЕ И АГЕНЦИИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Европейска комисия

2020/C 169/01 Съобщение на Комисията Насоки на ЕС за постепенно възобновяване на туристическите услуги и за санитарни протоколи в обектите в сектора на хотелиерството и ресторантьорството — COVID-19 1

2020/C 169/02 Съобщение на Комисията Насоки относно постепенното възстановяване на транспортните услуги и свързаността — COVID-19 17

2020/C 169/03 Съобщение на Комисията Към поетапен и координиран подход за възстановяване на свободата на движение и премахване на контрола по вътрешните граници — COVID-19 30

BG

II

(Съобщения)

СЪОБЩЕНИЯ НА ИНСТИТУЦИИТЕ, ОРГАНИТЕ, СЛУЖБИТЕ И АГЕНЦИИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА

Насоки на ЕС за постепенно възобновяване на туристическите услуги и за санитарни протоколи в обектите в сектора на хотелиерството и ресторантьорството — COVID-19

(2020/C 169/01)

I. Въведение

1. На 15 април 2020 г. Комисията, в сътрудничество с председателя на Европейския съвет, представи Съвместна европейска пътна карта [1] за постепенна отмяна на противоепидемичните мерки, взети вследствие на разпространението на COVID-19. В нея се определят критерии и препоръки за държавите членки по отношение на условията за вдигане на мерките и възстановяване на свободното движение. Действията следва да бъдат постепенни и съобразени с необходимостта от физическо дистанциране и мерки за профилактика и контрол на инфекциите.

2. Тъй като състоянието на общественото здраве започва да се подобрява, държавите членки обмислят премахването на мерките за социално дистанциране. Този процес ще подготви безопасното облекчаване на превантивните и защитните мерки, и по-специално на общите ограничения за пътуване.

3. При евентуална отмяна на ограниченията за дейностите, свързани с пътувания, се очаква гражданите постепенно да възобновят пътуванията си в рамките на държавите и на ЕС.

4. Твърде бързото вдигане на мерките може да доведе до повторно активизиране на инфекциите. В отсъствието на ваксина необходимостта и ползите от пътуването и туризма трябва да бъдат претегляни спрямо риска от възобновяване на случаите, което би наложило повторно въвеждане на мерките за изолация.

5. Тъй като строгостта на мерките за изолация намалява, ще е необходимо особено старание за запазването на физическото дистанциране между хората с цел безопасно възобновяване на туристическите дейности, тъй като те по дефиниция привличат хора от различни географски райони.

6. Ключов приоритет продължава да бъде защитата на здравето на гражданите, включително на работещите в сферата на туризма и на туристите.

7. В насоките се определя обща обективна и недискриминационна рамка за гражданите, публичните органи, предприятията и заинтересованите страни, развиващи дейност в туристическия сектор, за постепенно възстановяване на туристическите услуги.

8. Насоките съдържат критерии и принципи за безопасно и постепенно възстановяване на туристическите дейности и за разработване на санитарни протоколи в обектите в сектора на хотелиерството и ресторантьорството.

---

[1] Европейска комисия (ЕК). Съвместна европейска пътна карта за вдигане на противоепидемичните мерки във връзка с COVID-19: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2020.126.01.0001.01.ENG&toc=OJ:C:2020:126:TOC

9. Насоките се основават на съветите на Европейския център за профилактика и контрол върху заболяванията (ECDC) ([2]). Те надграждат и следва да се изпълняват заедно със съвместната европейска пътна карта за вдигане на противоепидемичните мерки във връзка с COVID-19 ([3]). Те трябва да се четат във връзка с насоките, издадени от Комисията относно ограничението на неналожителните пътувания ([4]), относно упражняването на правото на свободно движение на работниците ([5]), относно мерките за управление на границите ([6]), относно пътниците и другите лица на борда на корабите ([7]), относно постепенното възстановяване на транспортните услуги ([8]), както и във връзка със съобщението „Към поетапен и координиран подход за възстановяване на свободата на движение и премахване на граничния контрол по вътрешните граници“ ([9]). На последно място, Европейската агенция за безопасност и здраве при работа (OSHA) публикува общи мерки за здравословни и безопасни условия на труд във връзка със завръщането на работното място ([10]).

II. **Принципи за безопасно и постепенно възстановяване на туристическите дейности**

10. Държавите членки следва внимателно да разгледат изпълнението на следните критерии при вземането на решение за евентуално отслабване на строгите мерки за социално дистанциране ([11]) с оглед на възобновяването на туристическите дейности:

10.i *Броят на случаите на COVID-19 е намалял до ниски нива*

Главното предварително условие за отслабване на мерките за социално дистанциране, наложени вследствие избухването на пандемия от COVID-19, и за възобновяване на туристическите дейности е наличието на епидемиологични данни, които показват, че разпространението на болестта значително е намаляло и се е стабилизирало за продължителен период от време, и вероятно ще остане стабилно с увеличаването на туристическите потоци.

10.ii *Здравните системи разполагат с достатъчен капацитет*

Трябва да се гарантира че здравните системи разполагат с достатъчен капацитет за местното население и туристите, така че в случай на внезапно увеличаване на броя на случаите първичните здравни грижи, болничните и интензивните отделения да не бъдат пренаситени. Това е особено важно на регионално равнище, за туристическите региони, които може да очакват по-голям прилив на посетители, като курорти, райони в близост до плажове и до забележителности и т.н., които може и да не се намират близо до здравна инфраструктура. Отдалечените туристически райони може да имат ограничен достъп до здравни услуги и при тях да е необходимо прилагане на допълнителни механизми за реагиране, като полети за медицинска евакуация и т.н. Следва да се прилагат насоките относно трансграничната помощ при случаи на заразяване с COVID-19 ([12]). Освен това държавите членки, чиито граждани или постоянно пребиваващи биват заразени по време на престой в друга държава членка, следва да улесняват репатрирането на тези лица.

10.iii *Съществува солидна система за надзор и наблюдение*

Преди отслабването на мерките, включително преди възобновяването на туризма, държавите членки трябва да разполагат със системи, които да им позволяват да наблюдават и да реагират на промените в показателите за капацитета на здравните услуги.

Когато е приложимо в съответствие със законодателството на ЕС в областта на защитата на данните, е необходимо да се увеличи капацитетът за надзор и наблюдение на местно равнище с цел предотвратяване на внасянето на вируса чрез пътуващите в туристическите райони, както и на предаването му от местното население към туристите.

([2]) Уточнение: Настоящите насоки съдържат съображения, формулирани от гледна точка на общественото здраве, относно профилактиката и контрола на COVID-19 за сектора на туризма. Те включват съображения за клиентите в периода преди, по време и след престоя им в даден обект за настаняване, както и за персонала, и по време на посещения в ресторанти, кафенета или барове във връзка с туризъм. Те не обхващат, наред с други, сектора на тематичните и увеселителните паркове, музеите или круизите. Тези насоки са показателни за подхода, който се препоръчва да бъде възприет от сектора на туризма, като същевременно се отчитат особеностите на туристическите обекти на територията на ЕС/ЕИП.

([3]) ОВ C 126, 17.4.2020 г., стр. 1.

([4]) COM(2020) 115 final, COM(2020) 148 final и C(2020) 2050 final (ОВ C 102 I, 30.3.2020 г., стр. 12).

([5]) Съобщение на Комисията: Насоки относно упражняването на свободното движение на работници по време на епидемичния взрив от COVID-19 2020/C 102 I/03.

([6]) C(2020) 1753 final (ОВ C 86 I, 16.3.2020 г., стр. 1).

([7]) C(2020) 3100 final (ОВ C 119 I, 14.4.2020 г., стр. 1).

([8]) C(2020) 3139

([9]) C(2020) 3250

([10]) COVID-19: ЗАВРЪЩАНЕ НА РАБОТНОТО МЯСТО — Адаптиране на работните места и защита на работещите https://osha.europa.eu/bg/publications/covid-19-back-workplace-adapting-workplaces-and-protecting-workers/view

([11]) Съгласно описаното от Европейския център за профилактика и контрол върху заболяванията в неговия бърз анализ на риска от 23 април 2020 г.: https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/rapid-risk-assessment-coronavirus-disease-2019-covid-19-pandemic-ninth-update

([12]) https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/guidelines_on_eu_emergency_assistance_in_cross-bordercooperationin_heathcare_related_-to_the_covid-19_crisis.pdf

10.iv *Налице е капацитет за тестване*

Основен критерий на съвместната европейска пътна карта за вдигане на противоепидемичните мерки във връзка с COVID-19 е да се осигури мащабно тестване за откриване на случаи и мониторинг на разпространението на вируса, съчетано с мерки за проследяване на контактите и изолация с цел да се забави предаването на вируса. Липсата на капацитет за тестване първоначално възпрепятстваше мащабните подходи за скрининг, провеждани на демографска основа. Бързите тестове и диагнози са от съществено значение за ранното откриване на случаи ([13]). Важно е да се гарантира равен достъп до тестване за посетителите.

10.v *Въведен е механизъм за проследяване на контактите*

Проследяването на контактите е ефикасна и съществена мярка за опазване на общественото здраве за целите на контрола на COVID-19. Целта е своевременно да бъдат установявани и управлявани контактите на заразените с COVID-19, за да се намали по-нататъшното предаване на заразата. Това проследяване на контактите трябва да позволи обмена на относима информация между държавите, в които има международен туризъм, включително готовност за репатриране на граждани, ако е необходимо. Тясното сътрудничество и координация между държавите членки във връзка с проследяването на контактите ще придобие допълнителна значимост с отварянето на границите. Събирането и съхраняването на лични данни трябва да се извършва в съответствие с относимото законодателство на ЕС, включително Общия регламент относно защитата на данните и Директивата за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации.

Основните елементи на проследяването на контактите са подробно изложени в издадените наскоро насоки на Европейския център за профилактика и контрол върху заболяванията (ECDC) ([14]) по отношение на защитата на данните — Насоки за мобилните приложения, които подпомагат борбата с пандемията от COVID-19 ([15]), както и в насоките на Европейския комитет по защита на данните ([16]). Комисията и държавите членки ще публикуват протокол относно принципите за оперативна съвместимост, с цел да се гарантира че доброволно одобрените приложения за проследяване на контактите могат да функционират отвъд националните граници и са надеждни навсякъде в Европа.

10.vi *Въведени са механизми за координация и комуникация*

От съществено значение е да бъдат въведени механизми за гарантиране на координацията и комуникацията между органите и операторите, извършващи дейност в сектора на туризма, както и между местните и националните/регионалните правителства в държавите членки. Освен това трансграничната координация, обменът на информация и комуникацията посредством установени канали са от съществено значение при допускането на трансграничен туризъм. Преди да обявят мерки, свързани с възстановяването на трансграничния туристически трафик, държавите членки следва своевременно да се информират взаимно и да информират Комисията, като се съобразят с получените становища. В допълнение към механизмите, очертани в придружаващото съобщение относно възстановяването на свободното движение и премахването на граничния контрол по вътрешните граници, следва да се използват, в съответствие със съответните им мандати, Комитетът за здравна сигурност и Консултативният комитет по туризъм и другите съществуващи канали за координация в областта на транспорта и пътуванията.

Обмяната на информация относно риска, включително чрез цифрови средства, за пътниците и туристите също е от жизненоважно значение, като се гарантира, че те са информирани за местния контекст, за мерките, които трябва да спазват в случай на съмнение за заразяване с COVID-19, за начините за достъп до здравеопазване и т.н.

11. Отслабването на противоепидемичните мерки следва да се основава на науката, като се отдава централно значение на здравето на хората, и да се прилага в границите на координирана рамка, установена във всяка от държавите членки. Тази координирана рамка е основата за повторното отваряне на предприятията и услугите, свързани с туризма. Предвид предстоящия летен сезон, добрите съвети по отношение на общественото здраве, насочени към туристическите предприятия и дестинации, са от решаващо значение.

12. Необходимо е да се направи оценка на епидемиологичната обстановка на местно равнище, за да се оцени цялостният риск от възобновяването на дейностите в туризма и да се избегне пренасянето на зараза от туристите към местното население и обратно.

([13]) Към момента няма бърз тест за откриване на SARS-CoV-2, който да е валидиран и препоръчан за употреба за диагностични цели.
([14]) https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19-contact-tracing-public-health-management.
([15]) C(2020) 2523 final, 16.4.2020 г.
([16]) https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-042020-use-location-data-and-contact-tracing_en

13. Необходими са планове за готовност с ясни критерии за повторно затягане на ограничителните мерки в случай на необходимост.

14. Препоръките в съвместната европейска пътна карта за вдигане на противоепидемичните мерки във връзка с COVID-19 включват принципи, които са от особено значение за туристическия сектор; те следва да бъдат запазени при възобновяването на туризма.

15. Мерките следва да бъдат отменяни постепенно. По-общите мерки следва да бъдат заменени с по-целенасочени, като се даде възможност на обществата и на туристическите дейности постепенно да се възстановят, при условие че се прилагат пропорционални и ефективни мерки за опазване на здравето на туристите и на работниците.

16. Връщането към заетост следва да бъде организирано в съответствие с документа „Насоки на ЕС за безопасно завръщане на работното място“ ([17]), като следва да се даде предимство на по-малко застрашените групи и на секторите, които способстват за поддържането на икономическата активност, при същевременно спазване на наложените от пандемията правила за безопасни и здравословни условия на труд.

17. Мерките за ограничаване на туристическите услуги, както и мерките за защита и превенция, свързани със здравето, следва да бъдат ограничени по обхват и продължителност до стриктно необходимото за опазване на общественото здраве. Освен обективни и пропорционални, всички мерки следва също така да бъдат надлежно мотивирани, относими, специфични и недискриминационни и да осигуряват еднакви условия на конкуренция в рамките на единния пазар.

18. В сътрудничество с държавите членки и със Съвместния изследователски център ECDC разработва и непрекъснато ще поддържа карта ([18]) на степента на предаване на COVID-19 на поднационално равнище. Държавите членки се приканват да предоставят данни с цел да се гарантира, че тази карта е пълна и актуална. Това ще осигури ползи във всички аспекти на стратегиите за отслабване на мерките (отваряне/затваряне на конкретни икономически сектори; оценяване на различни стратегии за тестване; оценяване на ефективността на мерките за лична защита; и т.н.). Освен това държавите членки се приканват да предоставят актуализирани данни за наличния капацитет в болниците, за тестването, надзора и проследяването на контактите и да публикуват критерии за вдигане и налагане на ограничения. Картата на разпространението на вируса и съпътстващите я мерки служат като прозрачен инструмент за предоставяне на информация на равнище ЕС, която да бъде използвана от органите, транспортните оператори и заинтересованите страни в сектора на туризма, както и от гражданите, при вземането на отговорни индивидуални решения относно техните ваканционни планове.

III. **Насоки на ЕС за санитарни протоколи в обектите в сектора на хотелиерството и ресторантьорството**

19. Тази част от насоките предлага ръководни принципи, които държавите членки да следват при разработването и прилагането на мерки за профилактика и контрол на инфекциите, и протоколи за доставчиците на услуги за настаняване, като хотели и други обекти от сектора на хотелиерството и ресторантьорството, с цел да се гарантира по-голяма степен на безопасност на туристическия обект, както и здравето на гостите и на работниците.

20. Насоките по отношение на санитарните протоколи са с незадължителен характер. Тя има за цел да осигури съгласуваност при разработването и прилагането на мерки за профилактика и контрол на инфекциите чрез координиран подход в рамките на регионите и на държавите членки.

21. В допълнение към следните препоръки и съображения от оперативен характер за управлението на риска във връзка с COVID-19, издадени от съответните здравни органи, а именно Световната здравна организация (СЗО) ([19]) и Европейския център за профилактика и контрол върху заболяванията (ECDC) (вж. приложението), държавите членки се приканват да вземат под внимание настоящите насоки при изготвянето на съответните протоколи в съответствие с техните специфични национални/регионални/местни условия.

([17]) Коронавирус: насоки на ЕС за безопасно завръщане на работното място https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/bg/ip_20_729

([18]) https://covid-statistics.jrc.ec.europa.eu/

([19]) http://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid-19/publications/2020/operational-considerations-for-covid-19-management-in-the-accommodation-sector-interim-guidance,-31-march-2020

22. Мерките в областта на общественото здраве в сектора на туризма трябва да бъдат съобразени с общите мерки, прилагани от компетентните органи, и да вземат предвид насоките за работното място. ([20]) Тези мерки трябва също да са в съответствие със законодателството на ЕС в областта на защитата на данните. ([21]).

23. Държавите членки се приканват да работят в тясно сътрудничество със заинтересованите страни при изготвянето на мерки и протоколи за профилактика и контрол на инфекциите и да гарантират, че тези протоколи са съобразени и пропорционални на размера и естеството на услугите, предоставяни от обектите в сектора на хотелиерството и ресторантьорството. Държавите членки следва да обмислят възможността за предоставяне на подкрепа при прилагането на тези мерки и протоколи.

24. Специално внимание следва да бъде обърнато на мерките за профилактика и контрол на инфекциите и протоколите, свързани с икономиката на сътрудничеството, за краткосрочен престой и други видове настаняване. Тези насоки и принципи са напълно приложими за тези видове услуги по настаняване и евентуалните им адаптации и алтернативи в никакъв случай не следва да застрашават здравето на посетителите и да увеличават риска от предаване на вируса.

25. Мерките за защита на здравето на гостите и на работниците в обектите в сектора на хотелиерството и ресторантьорството следва да бъдат редовно преразглеждани и адаптирани, като се отчитат всички съответни експертни познания и съображения, за да останат пропорционални на настоящото равнище на потребности в областта на общественото здраве.

26. С възникването на нови и по-ефикасни решения следва те да бъдат прилагани приоритетно и да бъде прекратено прилагането на по-малко ефикасните или по-обременяващи мерки. Следва да бъде спазван принципът на ефективност на разходите. Това означава, че ако съществуват няколко възможности за постигането на едно и също въздействие по отношение на гарантирането на здравето на гостите и на работниците, следва да се отдаде предпочитание на най-евтината от тях, особено за МСП.

27. За целите на разработването на мерки за профилактика и контрол на инфекциите и на протоколи в обектите в сектора на хотелиерството и ресторантьорството с цел предотвратяване предаването на COVID-19 и гарантиране на общественото здраве (наричани по-долу „обекти“), следва да бъдат взети предвид следните принципи:

а) *Епидемиологична обстановка*

Предварително условие за възобновяването на каквито и да е туристически дейности е броят на случаите на COVID-19 да е намалял до ниски нива и всички други критерии, подробно изложени в раздел II на Насоките на ЕС относно принципите за безопасно и постепенно възстановяване на туризма, да са внимателно взети предвид.

б) *Здравето и безопасността на гостите и работниците са ключов приоритет*

За възобновяването на услугите по настаняване е от съществено значение гостите, които използват обектите в сектора на хотелиерството и ресторантьорството, и работниците, които участват в предоставянето на услугата, във възможно най-голяма степен да спазват мерки за предотвратяване на заразяването и предаването на вируса. Както гостите, така и работниците, следва да бъдат уведомявани по ясен начин, включително и чрез цифрови средства, които да са видими и ефикасни.

в) *Договорености на местно равнище*

Необходима е постоянна координация между местните и/или националните органи в областта на общественото здравеопазване и доставчиците на услуги за настаняване, за да се гарантира, че в дадена географска област най-новите правила и разпоредби се споделят, прилагат и се следи за тяхното прилагане.

г) *План за действие в случай на инфекция*

Предприятията следва да разполагат с план за готовност, който да включва действия, които следва да бъдат предприети в случай на инфекция в обекта, като се обхващат периодите от решението за възобновяване на дейността до 14 дни след като гостите са напуснали обекта. На всички служители следва да бъде представен конкретен план за действие, в който подробно се описват ролята и отговорностите на персонала, и той да бъде на разположение по всяко време.

([20]) Коронавирус: насоки на ЕС за безопасно завръщане на работното място
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/bg/ip_20_729
Европейска агенция за безопасност и здраве при работа. COVID-19: насоки за работното място [от Интернет]. [актуализирано на 20 април 2020 г.; цитирано на 4 май 2020 г.]. Достъпно на: https://oshwiki.eu/wiki/COVID-19:_guidance_for_the_workplace#See

([21]) Вж. също изявлението на Европейския комитет по защита на данните (EDPB), https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_statement_2020_processingpersonaldataandcovid-19_en.pdf

д) *Обучение*

Целият персонал, работещ в туристическите обекти, следва да е запознат със симптомите на COVID-19 и да бъде информиран за основните мерки за профилактика и контрол на инфекциите (мери за ПКИ). Персоналът следва да бъде обучен относно мерките за ПКИ и действията, които следва да бъдат предприети, в случай че гости или членове на персонала проявят симптоми, съвместими с COVID-19.

е) *Управление на персонала*

Следва да се обмислят мерки, които намаляват присъствието на персонал в предприятието, като работа от дома за всички служители, изпълняващи задачи, съвместими с работата от разстояние.

Следва да се обмислят мерки за намаляване на броя и продължителността на физическите контакти между хората в обекта, включително работа на смени, хранене на смени, използване на телефони и на електронни средства за комуникация.

ж) *Информация за гостите*

Преди пристигането си на място в обект в сектора на хотелиерството и ресторантьорството гостите следва да получават, включително чрез електронни средства, цялата необходима информация относно всички текущи насоки, издадени от местните органи в областта на общественото здравеопазване, както и относно въведените конкретни мерки, които засягат тяхното пристигане, престой и отпътуване. Тази информация следва да бъде оформена по достъпен начин.

Преди влизането си в обекта гостите следва да бъдат информирани чрез специални обозначения (инфографики, включително адаптация на такива за гостите със зрителни увреждания) за признаците и симптомите на COVID-19, за това какво следва да направят, в случай че развият симптоми по време на престоя си или в срок от 14 дни след отпътуването. Заведението би могло също така да предоставя брошури с тази информация.

Обектите следва да гарантират, че разполагат с данни за връзка с гостите, в случай че се наложи проследяване на контакти. Мерките за проследяване на контакти следва да бъдат строго ограничени до необходимото за постигането на целите на борбата с COVID-19 и да са в съответствие с общия инструментариум на ЕС на мрежата eHealth за мобилни приложения за подпомагане на борбата на ЕС с COVID-19 ([22]) и насоките на Комисията за мобилни приложения ([23]), гарантиращи най-висока степен на неприкосновеност на личния живот и личните данни.

з) *Физическо дистанциране и хигиена*

Заведението следва да въведе целенасочени мерки за гарантиране на физическото дистанциране в общите зони, в които има вероятност гостите да се съберат за продължителен период от време (т.е. повече от 15 минути), като например установяване на максимален брой гости, разрешени във всеки общ обект (т.е. ресторанти, кафенета, барове, лоби). Следва да бъде обмислено определянето на часови пояси или предоставянето на възможност за (електронна) резервация на такива за хранене и посещение на басейни и спортни зали.

Там, където спазването на пълно физическо дистанциране не е възможно, следва да се обмислят алтернативни мерки за защита на гостите и работниците, като поставяне на предпазни екрани от стъкло или пластмаса на касите, носене на маски и др.

По принцип в общите части на целия обект следва да се прилага разстояние от 1,5—2 метра (с изключение на лицата, които пътуват заедно и споделят стая), допълнено от други мерки (например носене на маска), когато това не е възможно.

По отношение на откритите пространства (плажове, басейни, кафенета, барове, ресторанти и др.) и обслужването на открито, следва да бъдат приети специални мерки, за да се даде възможност за физическо дистанциране и прилагане на специални хигиенни мерки. Закритите пространства, като СПА-центрове и басейни, също следва да се придържат към строги мерки за хигиена. Всеки обект следва внимателно да прецени дали специалните съоръжения (напр. детски заведения) следва да останат затворени. По-мащабните събития, като например концерти, следва да бъдат отложени.

Необходимо е да се въведат специални разпоредби за транспортните услуги, предоставяни от обекта, като например совалкови автобуси, като се следват насоките относно постепенното възстановяване на транспортните услуги и свързаността ([24]).

и) *Мерки за профилактика и контрол на инфекциите (мерки за ПКИ)*

Освен физическото дистанциране, трябва да бъдат предвидени специфични лични защитни мерки и протоколи за почистване и дезинфекция, които да бъдат съобщени на персонала и на гостите и прилагани.

([22]) https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/ehealth/docs/covid-19_apps_en.pdf

([23]) Насоки за мобилните приложения, които подпомагат борбата с пандемията от COVID-19, във връзка със защитата на данните (ОВ C 124 I, 17.4.2020 г., стр. 1).

([24]) C(2020) 3139

Тези мерки включват:

i) Респираторен етикет:

На гостите и на членовете на персонала следва да бъде съобщен стриктен дихателен етикет (кашляне или кихане в хартиена кърпичка или в свивката на лакътя), който те да спазват. Обектите следва да гарантират наличието на хартиени салфетки и кофи за изхвърлянето на същите.

ii) Хигиена на ръцете:

Хигиената на ръцете е основна мярка за контрол и следва да бъде съобщавана на гостите и на работниците посредством инфографики, поставени на ключови места/съоръжения (напр. на входа, в тоалетните, на касата и т.н.). Обектите следва да осигурят лесен достъп до съоръжения за измиване на ръцете, снабдени със сапун, хартиени кърпи за еднократна употреба или автоматични сешоари за ръце, както и с разтвори за дезинфекциране на ръцете на спиртна основа.

iii) Използване на маски за лице:

Използването на маски от служителите и гостите следва да се разглежда само като допълнителна мярка, която не замества основните превантивни мерки. Правилното използване на маските за лице е важно и гостите и персоналът следва да бъдат осведомени относно него.

iv) Проветряване:

Препоръчва се да се увеличи броят на проветряванията за един час и да се доставя колкото е възможно повече въздух отвън, посредством естествено проветряване или механична вентилация, в зависимост от обекта. Препоръчва се удължено проветряване на помещенията в продължение на най-малко час след напускането на гостите.

v) Почистване и дезинфекция:

От ключово значение е възможно по-редовното почистване на често докосваните повърхности (най-малко веднъж и, по възможност, повече пъти на ден). Примери за такива повърхности са дръжки на врати, столове и подлакътници, плотове на маси, ключове за лампи, парапети, кранове на мивки, бутони в асансьори, бар-плотове и т.н. Персоналът следва да бъде информиран относно процедурата по почистване и да я извършва след като гостът напусне обекта, както и относно обработката на почистващото оборудване, управлението на отпадъците и личната хигиена след почистване.

й) *Потенциално заразяване сред гостите или персонала*

В случай на подозрение за COVID-19 инфекция сред гостите или сред персонала по време на работа, изпълнението на плана за действие, описан в буква г), следва да бъде съобразено с относимите насоки на ECDC (вж. приложението) и на националните и местни здравни органи по отношение на:

i) Мерките за изолация и дистанциране, които следва да се прилагат по отношение на потенциално заразеното лице.

ii) Процедурата, въз основа на националното законодателство, за уведомяване на медицинските служби с оглед получаване на медицинска консултация, тестване или евентуално настаняване в лечебно заведение.

iii) Процедурата, въз основа на националното законодателство, за уведомяване на местните органи в областта на общественото здраве и потенциалните дейности за проследяване на контактите.

iv) Необходимите процедури за почистване и дезинфекция, които трябва да бъдат извършени.

v) Необходимото съдействие и предоставяне на информация относно други гости или членове на персонала, които може да са били в контакт със заразения в обекта между 2 дни преди и 14 дни след настъпването на симптомите.

28. Посочените по-горе ръководни принципи се разглеждат в съответствие с общите препоръки на Европейския център за профилактика и контрол върху заболяванията в приложението.

IV. **Заключение**

29. Държавите членки се насърчават да споделят тези насоки с компетентните органи и с органите на регионално/местно равнище.

30. Заинтересованите страни в областта на туризма, като например професионалните сдружения и онлайн платформите за туризъм, се насърчават да разпространяват и популяризират тези насоки.

31. Държавите членки се приканват да поддържат непрекъснато сътрудничество с Европейския център за профилактика и контрол върху заболяванията, за да се гарантира, че посочената в точка 18 по-горе карта на разпространението служи като прозрачен инструмент за предоставяне на информация на равнище ЕС, който може да бъде използван от органите, транспортните оператори и заинтересованите страни в сектора на туризма.

32. Държавите членки се насърчават да разгледат възможности за оказване на подкрепа на обектите в сектора на хотелиерството и ресторантьорството и, в по-широк план, на обектите, предоставящи туристически услуги, при прилагането на настоящите насоки и на съответните мерки и протоколи за профилактика и контрол на инфекциите, както и при наблюдението на спазването на същите. За тази цел държавите членки могат да използват наличните национални средства и средства от ЕС.

33. Въз основа на настоящите насоки Комисията ще продължи да координира с държавите членки съгласувано прилагане на мерките за профилактика и контрол на инфекциите и протоколите в обектите в сектора на хотелиерството и ресторантьорството и в туристическите обекти в ЕС.

34. Настоящите насоки следва да улеснят държавите членки и заинтересованите страни в областта на туризма при разработването на по-специфични мерки и протоколи за профилактика и контрол на инфекциите в съответствие с настоящите насоки и при мониторинга на съответствието им с тях, като по този начин се създадат по-добри условия за фирмите да повишат доверието на потребителите.

35. Комисията ще създаде специален уебсайт с интерактивна карта, на който ще се публикува информация от държавите членки и туристическата и пътническата индустрия, включително информация относно националните или секторните протоколи и схемите за съответствие.

36. За да подпомогне държавите членки, Комисията ще улесни обмена на най-добри практики и чрез Консултативния комитет по туризъм.

37. Комисията ще продължи да работи с публичните органи на държавите членки, със заинтересованите страни в областта на туризма и с международни организации, за да улесни прилагането на настоящите насоки.

ПРИЛОЖЕНИЕ

Общи препоръки от Европейския център за профилактика и контрол върху заболяванията за туристическия сектор, по-специално за обектите в сектора на хотелиерството и ресторантьорството

Местни разпоредби

Мерките в областта на общественото здраве в сектора на туризма ще трябва да бъдат съобразени с общите мерки, прилагани от местните и националните органи, и да вземат предвид насоките за работното място ([1]). Тези мерки в сектора на туризма трябва да бъдат поне толкова строги, колкото са и препоръките за широката общественост.

Местните и/или националните органи в областта на общественото здраве и обектите за настаняване следва да са в непрекъснат диалог, за да се гарантира, че най-новите правила и разпоредби в дадена географска област се споделят и прилагат, в това число:

— специфични разпоредби за гостите, включително гостите от други държави, за получаване на медицински съвети и лечение, включително достъп до амбулаторни и болнични грижи, в случай че проявяват симптоми, свързани с COVID-19,

— необходимостта собствениците на обекти за настаняване да събират подробна информация относно данните за контакт, които се използват при разследвания с цел опазване на общественото здраве, ако там възникне случай на зараза.

Комуникация по отношение на риска и обучение

План за действие

Обектите следва да имат план за готовност, който включва действия, които да бъдат предприети при всеки един от посочените по-долу етапи:

— Когато бъде взето решението за възобновяване на работата на обекта за настаняване и преди пристигането на гостите. Този етап ще включва информация и обучение на персонала, както и прилагане на необходимите мерки за профилактика на инфекциите в съоръжението и определяне на това какъв вид информация ще се предоставя на гостите преди тяхното пристигане;

— При престоя на гостите още от момента на резервацията, през настаняването до напускането на обекта;

— Докато изтече 14-дневният срок от напускането на обекта.

Всички служители следва да са запознати с конкретен план за действие, в който подробно се описват ролята и отговорностите на персонала, и той следва да бъде на тяхно разположение по всяко време.

Обучение и управление на персонала

Обучение:

— Целият персонал, работещ в туристическите съоръжения, следва да е запознат със симптомите на COVID-19 (например висока температура, кашлица, възпаление на гърлото и т.н.) и следва да бъде информиран за основните мерки за профилактика и контрол на инфекциите.

— Служителите, за които е потвърдена зараза с COVID-19 или зараза с COVID-19 е потвърдена за членове на техните семейства, следва да не се явяват на работното място по време на заразния период, определен от местните здравни органи — обикновено до 8 дни след появата на симптомите при леките случаи.

— Персоналът, който има симптоми, съвместими с COVID-19, следва да не се явява на работното място, да се самоизолира и да му бъде препоръчано да спазва местните насоки в областта на общественото здраве и да потърси медицинска помощ, ако симптомите се влошат в съответствие с местните насоки.

— Следва да се обмисли възможността за провеждане на специално обучение за персонала във връзка с мерките за профилактика и контрол на инфекциите и действията, които трябва да бъдат предприети в случай на гости със симптоми, съвместими с COVID-19.

Управление:

— На по-възрастните служители и тези с хронични заболявания (например сърдечни заболявания, белодробни заболявания, имунна недостатъчност, неотдавнашно лечение на рак), за които е известно, че са изложени на по-висок риск от усложнения при заразяване с COVID-19, следва, когато това е възможно, да се възлагат дейности, при които контактът с гостите е по-ограничен.

([1]) Европейска агенция за безопасност и здраве при работа: COVID-19: guidance for the workplace (COVID-19: насоки за работното място) [интернет]. [актуализирано на 20 април 2020 г.; цитирано на 4 май 2020 г.]. На разположение на адрес: https://oshwiki.eu/wiki/COVID-19:_guidance_for_the_workplace#See

— Следва да се обмислят мерки за намаляване на броя на персонала в обектите, като работа от дома за всички служители, изпълняващи задачи, които могат да бъдат съвместими с дистанционната работа.

— Следва да се обмислят мерки за намаляване на броя и продължителността на физическите контакти между хората в обекта, включително работа на смени, смени през времето за почивка, използване на телефони и електронни средства за комуникация.

Информация за гостите

— Преди пристигането им в обекта за настаняване на гостите следва да се изпрати информация за насоките, предоставени от местните органи в областта на общественото здраве, и специфичните мерки, въведени в обекта за настаняване. Гостите следва да бъдат информирани, че те следва да отложат престоя си, ако имат симптоми, съвместими с COVID-19, или ако са били в контакт с лице с COVID-19 или със симптоми, предполагащи инфекция с COVID-19, в рамките на 14 дни преди планирания престой.

— Конкретни указателни табели (информационни графики) или друга достъпна информация, включително адаптирани версии за гостите с увредено зрение, пред входа на обекта за настаняване следва да информират гостите за признаците и симптомите на COVID-19 и да им дават указания какво да правят, в случай че развият симптоми. Обектът за настаняване също така би могъл да раздава листовки с тази информация.

— При напускане от гостите изрично се изисква да уведомят незабавно обекта за настаняване, ако развият симптоми, свързани с COVID-19, или ако получат положителен резултат за COVID-19 в рамките на 14 дни след заминаването.

— Трябва да се гарантира, че данните за контакт с гостите са на разположение, в случай че е необходимо проследяване на лицата, които са били в контакт със заразено лице.

Физическо дистанциране

— SARS-CoV-2 се предава главно по въздушно-капков път и чрез пряк контакт със заразени лица, както и чрез непряк контакт със заразени повърхности или предмети (преносители) в непосредствена близост. Разстоянието, което изминават големите капчици, секретирани от дихателните пътища, е около 1 метър при дишане, 1,5 метра при говор и 2 метра при кашляне ([2]).

— Обектът следва да гарантира, че физическото дистанциране се спазва в общите части, където има вероятност гостите да се събират за продължителни периоди от време (например повече от 15 минути) в съответствие с последните насоки.

— Не е необходимо гостите, които пътуват заедно и са настанени в една стая, да поддържат физическо разстояние помежду си.

— Когато физическото дистанциране не може да бъде гарантирано, следва да се обмислят конкретни мерки за предотвратяване на разпространението на капчици, например в местата около рецепцията, като се използват стъклени или пластмасови прегради.

— Туристическите обекти, в това число хотели и ресторанти, следва да определят максимален брой гости, който е разрешен във всеки обект и част от сградата, за да се гарантира необходимото физическо дистанциране. Максималният брой гости следва да не бъде надвишаван.

— Събитията с развлекателна цел следва да бъдат отложени или отменени, освен ако физическото дистанциране не може да бъде гарантирано.

— Необходимо е да се обмислят специални разпоредби за транспортните средства, за да се гарантира физическо дистанциране.

Мерки за профилактика и контрол на инфекциите

Фирмите в туристическия сектор като цяло предлагат продукти и услуги, които генерират събиране на хора в затворени помещения (хотели, ресторанти, кафенета) и отворени пространства (къмпинги, плажове, басейни) за дълги периоди от време, което увеличава възможността от предаване на вируса. Физическото дистанциране и специфичните мерки за профилактика и контрол на инфекциите (лични предпазни мерки и протоколи за почистване и дезинфекция) трябва да бъдат обмислени и прилагани винаги, когато може да се очаква събиране на хора ([3]). Мерките за профилактика и контрол на инфекциите включват:

([2]) Bourouiba L. Turbulent Gas Clouds and Respiratory Pathogen Emissions: Potential Implications for Reducing Transmission of COVID-19 (Мощни газови облаци и респираторни патогенни емисии: потенциално въздействие върху намаляване на предаването на COVID-19). Jama. 26 март 2020 г.

([3]) Европейски център за профилактика и контрол на заболяванията. Infection prevention and control in the household management of people with suspected or confirmed coronavirus disease (COVID-19) (Профилактика и контрол на инфекциите в домашни условия на хора със съмнения за COVID-19 или с потвърдена диагноза) [интернет]. 31 март 2020 г. [4 май 2020 г.]. На разположение на адрес: https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/Home-care-of-COVID-19-patients-2020-03-31.pdf

— *Респираторен етикет*

— Следва да се спазва стриктен респираторен етикет: носът и устата следва да се покриват с хартиена кърпичка при кихане или кашляне. Следва да се разполага с достатъчно чисти хартиени кърпи и те да се използват при необходимост.

— Хартиените кърпи следва да се изхвърлят незабавно след употреба, за предпочитане в кофи за боклук с капак, а ръцете следва да се измият/дезинфекцират веднага след това, като се използва правилната процедура.

— Ако не се разполага с хартиени кърпи, се препоръчва при кашляне или кихане устата и носът да се покриват със свивката на лакътя.

— *Хигиена на ръцете*

— Хигиената на ръцете е основна мярка за контрол за намаляване на разпространението на COVID-19.

— Следва да има лесен достъп до съоръжения за миене на ръцете със сапун, хартиени кърпи за еднократна употреба или автоматични сушилни за подсушаване, както и дезинфектанти за ръце на спиртна основа (съдържащи най-малко 70 % алкохол).

— Указателни табели (информационни графики), които популяризират значението на хигиената на ръцете и обясняват как да се извършва ефективна хигиена на ръцете следва да бъдат достъпни на различни места (напр. на входа, в тоалетните, на касата и т.н.) на всеки туристически обект.

— Ръцете следва да се мият/дезинфекцират често.

— *Използване на маски за лице*

— Използването на медицински или самоделни немедицински маски от персонала и гостите в туристическите обекти може да се счита за средство за контрол на източника (т.е. да се предотврати разпространението на капчици от заразени лица със или без симптоми) ([4]).

— Използването на маски за лице следва да се разглежда само като допълнителна мярка, която не замества основните превантивни мерки.

— Важно е маските за лице да се носят по правилен начин. Маската за лице следва да покрива изцяло лицето от върха на носа до брадичката.

— Следва да има информация за правилното използване на маските за лице, като се подчертава значението на почистването на ръцете с вода и сапун или разтвор за ръце на спиртна основа преди поставяне и след сваляне на маската за лице.

— Медицинските и немедицинските маски за лице са приемливи от гледна точка на използването им в обществото, като се вземат предвид проблемите, свързани с наличността и като се гарантира, че медицинските маски за лице се използват приоритетно в здравните заведения.

— Използването на филтриращи маски за лице (FFP) не се препоръчва за използване в обществото, тъй като те трябва да бъдат използвани приоритетно в здравните заведения.

— *Вентилация*

— Лошата вентилация на затворените помещения е свързана с повишеното предаване на респираторни инфекции ([5]). Смята се, че основният начин на предаване на COVID-19 е по въздушно-капков път. Все още няма яснота по отношение на ролята на аерозолите, които могат да останат във въздуха по-дълго време, при предаването на COVID-19 и поради това относителното значение на вентилацията за предотвратяване на предаването на

([4]) Европейски център за профилактика и контрол върху заболяванията. Using face masks in the community. Reducing COVID-19 transmission from potentially asymptomatic or pre-symptomatic people through the use of face masks (Използване на маски за лице в обществото. Намаляване на предаването на COVID-19 от потенциално асимптоматични или предсимптомни носители чрез използване на маски за лице) [интернет]. 8 април 2020 г. [4 май 2020 г.]. На разположение на адрес: https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/COVID-19-use-face-masks-community.pdf.

([5]) Knibbs LD, Morawska L, Bell SC, Grzybowski P. Room ventilation and the risk of airborne infection transmission in 3 health care settings within a large teaching hospital (Вентилацията в помещенията и рискът от инфекции, предавани по въздушно-капков път в 3 отделения в голяма университетска болница). American Journal of Infection Control. Декември 2011 г.; 39(10):866-72.

COVID-19 не е добре определено. Въпреки това редица случаи на предаване на COVID-19 са свързани с пребиваването в затворени помещения ([6]). Увеличаването на честотата на обмена на въздуха за час и възможно най-честото проветряване е вероятно да намалят потенциалния риск от предаване на аерозоли, като това може да се постигне чрез естествена или механична вентилация, в зависимост от обекта ([7]).

— Когато се използват системи за механична вентилация, от съществено значение е поддръжката на системите за изкуствена вентилация, особено по отношение на почистването и смяната на филтрите, съгласно инструкциите на производителя.

— *Почистване и дезинфекция*

— Правилното почистване и дезинфекция са много важни в контекста на пандемията от COVID-19 ([8]).

— Често докосваните повърхности следва да се почистват възможно най-често (поне веднъж и по възможност — повече пъти на ден). Примери за такива повърхности са дръжки на врати и каси на врати, столове и подлакътници, плотове на маси, ключове за лампи, парапети, кранове на мивки, бутони в асансьори и др.

— Оцеляването на вируса върху повърхности зависи от материала, като най-кратко време той оцелява върху мед ([9]).

— Препоръчва се внимателно почистване със стандартни детергенти и старателно проветряване на помещенията в продължение на най-малко един час след напускането на гостите.

— Стандартните детергенти са достатъчни за рутинно почистване.

— Почистващото оборудване следва да бъде добре почистено в края на всяка чистене.

— След почистване следва да се извършва хигиена на ръцете.

— Спазване на стандартните процедури за управление на отпадъците. Отпадъците, събрани след почистването, следва да бъдат изхвърлени в кофи за несортирани отпадъци.

— Спазване на стандартните процедури за пране на спално бельо, кърпи и покривки.

([6]) Европейски център за профилактика и контрол върху заболяванията. Using face masks in the community. Reducing COVID-19 transmission from potentially asymptomatic or pre-symptomatic people through the use of face masks (Използване на маски за лице в обществото. Намаляване на предаването на COVID-19 от потенциално асимптоматични или предсимптомни носители чрез използване на маски за лице) [интернет]. 8 април 2020 г. [4 май 2020 г.]. На разположение на адрес: https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/COVID-19-use-face-masks-community.pdf.
Knibbs LD, Morawska L, Bell SC, Grzybowski P. Room ventilation and the risk of airborne infection transmission in 3 health care settings within a large teaching hospital (Вентилацията в помещенията и рискът от инфекции, предавани по въздушно-капков път в 3 отделения в голяма университетска болница). American Journal of Infection Control. Декември 2011 г.;39(10):866-72.
Lu J, Gu J, Li K, Xu C, Su W, Lai Z, et al. COVID-19 Outbreak Associated with Air Conditioning in Restaurant, Guangzhou, China, 2020 (Огнище на зараза, свързано с климатична инсталация в ресторант, Гуанджоу, Китай, 2020 г.) Emerging Infectious Diseases. 2 април 2020 г.;26(7).

([7]) Световна здравна организация (СЗО). Natural Ventilation for Infection Control in Health-Care Settings (Естествена вентилация за контрол на инфекцията в лечебни заведения [интернет]. 2009 г. [актуализирано на 4 май 2020 г.]. На разположение на адрес: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44167/9789241547857_eng.pdf?sequence=1.
Федерация на европейските асоциации в областта на отоплителните, вентилационните и климатичните инсталации. How to operate and use building services in order to prevent the spread of the coronavirus disease (COVID-19) virus (SARS-CoV-2) in workplaces (Как да се експлоатират и използват възможностите, които предлага строителството, за да се предотврати разпространението на вируса (SARS-CoV-2) на заболяването коронавирус (COVID-19) на работното място) [интернет]. [актуализирано на 17 март 2020 г.; цитирано на 4 май 2020 г.]. На разположение на адрес: https://www.rehva.eu/fileadmin/user_upload/REHVA_covid_guidance_document_2020-03-17_final.pdf

([8]) Европейски център за профилактика и контрол върху заболяванията (ECDC). Disinfection of environments in healthcare and nonhealthcare settings potentially contaminated with SARS-CoV-2 (Дезинфекция на средата в здравни заведения и места, където не се полагат здравни грижи, които са потенциално заразени със SARS-CoV-2). Стокхолм: ECDC; 2020 г. [26 април 2020 г.]. На разположение на адрес: https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/disinfection-environments-covid-19#no-link.

([9]) Световна здравна организация (СЗО). Natural Ventilation for Infection Control in Health-Care Settings (Естествена вентилация за контрол на инфекцията в лечебни заведения [интернет]. 2009 г. [актуализирано на 4 май 2020 г.]. На разположение на адрес: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44167/9789241547857_eng.pdf?sequence=1

В случай на лице, за което има подозрения, че е заразено с COVID-19: извършване на тест, проследяване на лицата, които са били в контакт с него, изолация и поставяне под карантина

Например, в случай че сред гостите или дежурните членове на персонала има лице, за което има подозрения, че е заразено с COVID-19, обектът следва да задейства своя местен план за действие ([10]).

Лицето, за което има подозрения, че е заразено, следва да бъде незабавно инструктирано да носи маска и да спазва респираторен етикет и хигиена на ръцете. Лицето, за което има подозрения, че е заразено, следва да бъде отделено от други лица на разстояние най-малко 2 m и, когато това е възможно, да му бъде дадена стая със санитарен възел, в която да се изолира.

В съответствие с правото на ЕС в областта на защитата на данните, местните медицински служби следва да бъдат уведомени за лицето, за което има подозрения, че е заразено, и те ще дадат насоки за провеждане на тест и за по-нататъшното поемане на случая и преместване на лицето на място за полагане на грижи (напр. болница), ако това се счита за необходимо и в съответствие с местните протоколи за полагане на здравни грижи.

Ако лицето, за което има подозрения, че е заразено, се счита за вероятен или потвърден случай на зараза, местните органи в областта на общественото здраве ще бъдат уведомени и ще предоставят насоки за това дали следва да се предприемат действия за проследяване на лицата, които са били в контакт със заразеното лице. Проследяването на лицата, които са били в контакт със заразеното лице, като цяло започва непосредствено след като е налице уведомление за установен вероятен или потвърден случай на зараза и обикновено е от отговорността на местните органи в областта на общественото здраве. От туристическите обекти ще бъде поискано да сътрудничат и да предоставят цялата необходима информация относно останалите гости или членове на персонала, които може да са били в контакт с установения случай в обекта 2 дни преди и 14 дни след появата на симптомите при него.

Членовете на персонала, които развиват симптоми, следва да бъдат изолирани в дома си и да потърсят медицинска помощ.

В случай че установен вероятен или потвърден случай на зараза с COVID-19 е пребивавал в затворено помещение, то първо следва да бъде добре проветрено в продължение на най-малко 1 час, след което внимателно да се почисти с неутрален детергент, след което повърхностите да бъдат обеззаразени с ефикасен срещу вируси дезинфектант. Като алтернатива могат да се използват натриев хипохлорит (0,05 — 0,1 %) или продукти на базата на етанол (най-малко 70 %) за обеззаразяване след почистване с неутрален детергент. Всички потенциално заразени текстилни изделия (напр. кърпи, спално бельо, завеси, покривки за маса и др.) следва да се изперат, като се използва цикъл за пране с гореща вода (90 °C) с обикновен перилен препарат. Ако поради характеристиките на материите не може да се използва цикъл на пране с гореща вода, към цикъла на пране трябва да се добавят белина или други перилни препрати за обеззаразяване на тъкани.

Специални препоръки, насочени към хотелите

Препоръчват се следните мерки, за да се сведе до минимум вероятността от предаване на COVID-19:

1. *Администрация/Управление*

   а. Изготвяне на план за готовност в отговор на мерките за профилактика и контрол на инфекциите по отношение на COVID-19, като се проведат консултации с местните органи в областта на общественото здраве

   б. Стриктно спазване на препоръките на органите в областта на общественото здраве, за да се гарантира осведомеността относно текущото положение и оценката на риска от заразяване на персонала и гостите

   в. Осигуряване на обучение на персонала по процедури, свързани с всички съответни аспекти на профилактиката и контрола на инфекциите, включително управление на случаите на съмнение за зараза с COVID-19, дезинфекция и почистване и правилно използване на маските за лице

   г. Налагане на ограничение на броя на гостите в споделени помещения по всяко време, за да се гарантира физическо дистанциране в съответствие с насоките относно физическото дистанциране и събирането на хора. Следва да се гарантира, че разрешеният брой гости е в съответствие с местната препоръка в областта на общественото здраве по отношение на събирането на хора

   д. Осигуряване наличието на информационни материали за гостите относно симптомите на COVID-19, на инструкции в случай на заболяване и на местни процедури, на инструкции за хигиена на ръцете и за правилно използване на маските за лице

([10]) Европейски център за профилактика и контрол върху заболяванията (ECDC). Contact tracing: Public health management of persons, including healthcare workers, having had contact with COVID-19 cases in the European Union (Проследяване на лицата, които са били в контакт със заразено лице: управление на общественото здраве на лица, включително здравни работници, които са били в контакт със случаи на COVID-19 в Европейския съюз), втора актуализация, Стокхолм: ECDC; [27 април 2020 г.]. На разположение на адрес: https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19-contact-tracing-public-health-management

е. Използване на указателни табели (напр. табели на стените в общите помещения и в стаите), за да се информират гостите за процедурите, които свеждат до минимум контакта между персонала и гостите

ж. Обмисляне на анулирането на дейности в затворени помещения, където физическото дистанциране не може да бъде гарантирано, и по-специално на възможността за провеждането им на открито

2. *Рецепции и гардеробни*

а. Осигуряване наличието на дезинфектанти за ръце на спиртна основа

б. Обмисляне на решения, като например онлайн настаняване или напускане на хотела, за да се сведе до минимум контактът между гостите и персонала. Ако се използват автомати за самостоятелно настаняване със сензорен дисплей или клавиатура, следва да се гарантира, че те се почистват редовно, за да се сведат до минимум рисковете от предаване на зараза

в. Следва да се осигури физическо дистанциране между рецепциониста и останалия персонал и гостите, за предпочитане чрез пластмасови или стъклени прегради

г. Следва да се осигури физическо дистанциране между гостите, например чрез използване на маркировка на пода

3. *Ресторанти, помещения за хранене и барове*

а. Осигуряване наличието на дезинфектанти за ръце на спиртна основа и поставяне на указателни табели на входа, които подсещат за спазване на хигиена на ръцете

б. Когато това е възможно, храната следва да се сервира на клиентите, вместо те да се самообслужват на блок-маса. Ако не е възможно храната да бъде сервирана на масата, тогава следва да се засилят хигиенните мерки и да се припомни на гостите да използват дезинфектанти за ръце на входа на ресторанта, когато си сервират на блок-маса и след това

в. Ако се използва обслужване на блок-маса, следва да се гарантира физическо дистанциране

г. Ограничаване на броя на гостите в съоръжението по всяко време, за да се гарантира физическото дистанциране

д Следва да се избегне чакане на опашка или, ако това не е възможно, да се гарантира физическо дистанциране на опашката, например чрез използване на маркировка на пода

е Осигуряване на физическо разстояние от 2 метра между масите

ж Осигуряване на достатъчна вентилация в съответствие с насоките за вентилация на ресторантите както от гледна точка на обмена на въздуха на час, така и на проветряването на час

з Следва да се гарантира, че филтрите за климатичните инсталации се почистват редовно в съответствие с инструкциите на производителя

и Когато за вентилация се използва въздух от климатичната инсталация, повторното му циркулиране следва да се сведе до минимум

й Осигуряване на редовно почистване на често докосвани повърхности със стандартен почистващ препарат

4. *Фитнес зали*

а. Осигуряване наличието на дезинфектанти за ръце на спиртна основа

б. Осигуряване почистването на оборудването, и по-специално на докосваните повърхности (като например дръжки) след използване от всеки гост, като за целта се предоставя подходящо почистващо оборудване;

в. Гарантиране на физическото дистанциране между гостите

г. Ограничаване на влизането в залата, за да се гарантира физическото дистанциране

д Следва да се избягва използването на съблекални, а гостите следва да бъдат насърчавани да се преобличат в своите стаи

5. *Спа и закрити плувни басейни*

а. Гарантиране наличието на дезинфектанти за ръце на спиртна основа и достъп до съоръженията за миене на ръцете

б. Тъй като по време на спа процедури физическият контакт не може да бъде избегнат и физическото дистанциране между лицето, което извършва процедурата, и госта не може да бъде спазено, следва да се препоръча използването на маски за лице от лицето, което извършва процедурата, и от госта.

в. Препоръчва се използването на дезинфектант за ръце или измиване на ръцете преди и след всяка процедура

г. Осигуряване на редовна поддръжка и санитарно почистване на тези съоръжения

6. *Съоръжения на открито (външни плувни басейни, плажове, детски площадки)*

а. Гарантиране наличието на дезинфектанти за ръце на спиртна основа и достъп до съоръженията за миене на ръцете

б. Осигуряване на физическо дистанциране от 2 метра между маси, шезлонги на плажа и гости по време на различни дейности и в басейна

в. Гостите, настанени в една стая, могат да стоят на една маса, да споделят шезлонги на плажа и т.н.

г. Осигуряване на редовна поддръжка и санитарно почистване на тези съоръжения

7. *Помещения за забавление на деца на закрито (напр. занимални в хотела)*

а. Тъй като физическият контакт не може да бъде избегнат и физическото дистанциране не може да се спазва, следва да се прецени дали тези съоръжения следва да останат отворени

Ако съоръженията останат отворени:

б. Следва да се обмисли използването на маски за лице от персонала, който се грижи за децата

в. Гарантиране наличието на дезинфектанти за ръце на спиртна основа и достъп до съоръженията за миене на ръцете

г. Ограничаване на броя на децата, посещаващи площадките във всеки един момент

д. Осигуряване на редовно почистване на често докосвани повърхности, играчки и оборудване, със стандартен почистващ препарат

8. *Конферентни зали и зали за провеждане на срещи*

а. Организаторите на конференции и срещи следва да спазват местните насоки по отношение на разрешения брой участници

б. Гарантиране наличието на дезинфектанти за ръце и достъп до съоръженията за миене на ръцете

в. Гарантиране на физическо дистанциране между участниците в съответствие с насоките на ECDC

9. *Тоалетни*

а. В тоалетните трябва непрекъснато да има вода и сапун, както и хартиени кърпи за еднократна употреба или автоматични сушилни за подсушаване на ръцете.

10. *Асансьори*

а. Препоръчва се във възможно най-голяма степен лицата, които не са настанени в една стая, да не се возят в един асансьор, за да се осигури физическо дистанциране Асансьорите следва да се използват приоритетно от лица с физически затруднения, както и от лица, носещи багаж

б. Следва да се насърчава използването на стълбищата, ако това е възможно и практично (напр. в ниски сгради)

в. Осигуряване на редовно почистване на често докосвани повърхности (бутони в асансьора и парапети)

г. Осигуряване на подходяща вентилация на асансьорите в съответствие с инструкциите на производителя и разпоредбите за сградата

11. *Уязвими на зараза гости*

а. Уязвимите на зараза гости следва да бъдат насърчавани да не вземат участие в дейности, при които физическото дистанциране не може да бъде гарантирано по всяко време и особено когато тези дейности се извършват в затворени пространства, и следва стриктно да спазват физическо дистанциране и хигиена на ръцете. Сервирането на храна в стаята следва да се разглежда като възможност за допълнителна защита на уязвимите на зараза гости.

12. *Събития на място*

а. Следва да се обмисли анулирането на събития с голям брой участници (напр. концерти) и винаги стриктно да се спазват националните и местните препоръки в областта на общественото здраве относно разрешения брой участници.

Документи за допълнителна информация

1. Infection prevention and control during health care when COVID-19 is suspected: interim guidance (Профилактика и контрол на инфекциите по време на лечение при съмнение за COVID-19: временни насоки). Женева: Световна здравна организация; 2020 г.

   https://www.who.int/publications-detail/infection-prevention-and-control-during-health-care-when-novel-coronavirus-(ncov)-infection-is -suspected-20200125).

2. Water, sanitation, hygiene and waste management for COVID-19: Interim guidance (Водоснабдяване, канализация, хигиена и управление на отпадъците при COVID-19: временни насоки) https://www.who.int/publications-detail/water-sanitation-hygiene-and-waste-management-for-covid-19.

3. Global surveillance for COVID-19 caused by human infection with COVID-19 virus: interim guidance (Глобален надзор на заболяването COVID-19 при хора, причинено от инфекция с вируса на COVID-19: временни насоки). Женева: Световна здравна организация; 2020 г. (https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/technical-guidance/surveillance-and-case-definitions

4. Considerations for quarantine of individuals in the context of containment for coronavirus disease (COVID-19): interim guidance (Съображения за поставяне под карантина на физически лица в контекста на ограничаване на разпространението на коронавируса (COVID-19): временни насоки). Женева: Световна здравна организация; 2020 г. (https://www.who.int/publications-detail/considerations-for-quarantine-of-individuals-in -the-context-of-containment-for-coronavirus-disease-(covid-19).

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА

Насоки относно постепенното възстановяване на транспортните услуги и свързаността — COVID-19

(2020/C 169/02)

I. Въведение

1. Избухването на пандемията от COVID-19 имаше осезателно въздействие върху транспорта и свързаността в ЕС. Мерките за ограничаването ѝ доведоха до драстично намаляване на транспортната дейност, особено в пътническия транспорт ([1]). В по-малка степен бяха засегнати товарните потоци, което се дължи отчасти на общите усилия на ЕС, за да се гарантира, че товарният транспорт продължава да се движи въпреки неговия спад, дължащ се на намаляване на икономическата активност и прекъсване на веригите на доставки.

2. Комисията издаде насоки относно временното ограничение на неналожителните пътувания ([2]) и предложи мерки конкретно за транспорта, в т.ч. насоки за мерки за управление на границите ([3]), за прилагане на „зелени ленти“ за товарния превоз ([4]), за улесняване на въздушните превози на товари ([5]) и за моряците, пътниците и други лица, намиращи се на борда на кораби ([6]). Комисията предложи насоки за това как най-добре да бъдат защитени транспортните работници и пътниците, като същевременно се запази превозът на товари.

3. Докато ограниченията за движението на хора продължават да са в сила и товарните потоци също продължават да бъдат засегнати, тези мерки и препоръки относно движението на стоки, относно свободното движение на работници, упражняващи професии от първостепенно значение ([7]), и относно транзита и репатрирането на пътници и екипажи следва да продължат да се прилагат последователно и координирано от всички държави членки. Държавите членки следва да продължат да използват мрежата от национални звена за контакт в областта на транспорта за мерките във връзка с COVID-19, координирана от Комисията.

4. С подобряването на ситуацията, свързана с общественото здраве, ще бъде важно постепенно да бъдат възстановени транспортните услуги и свързаността в степента, която епидемиологичните условия позволяват, тъй като това са ключови фактори за европейската и световната икономика и заемат основна част от ежедневието на гражданите на ЕС.

5. На 15 април 2020 г. Европейската комисия, в сътрудничество с председателя на Европейския съвет, представи съвместна европейска пътна карта ([8]), в която се съдържат препоръки за вдигане на противоепидемичните мерки във връзка с COVID-19. Със съвместната европейска пътна карта беше обявено, че Комисията ще „представи също по-подробни насоки относно начините транспортните услуги, свързаността и свободното движение да бъдат постепенно възстановени токова бързо, колкото позволява здравната ситуация, както и с оглед планирането на лятната ваканция“.

([1]) Напр. приблизително -90 % за въздушното движение в сравнение с предходната година (Източник: Евроконтрол); -85 % за железопътния превоз на пътници на дълги разстояния; -80 % за регионалния железопътен превоз на пътници (в т.ч. крайградските превози); почти спрял международен железопътен превоз на пътници (Източник: CER); повече от -90 % за круизните кораби и пътническите кораби в средата на април в сравнение с предходната година (Източник: EMSA).

([2]) COM(2020) 115 final, COM(2020) 148 final и C(2020) 2050 final (ОВ C 102I , 30.3.2020 г., стр. 12).

([3]) C(2020) 1753 final (ОВ C 86I, 16.3.2020 г., стр. 1).

([4]) C(2020) 1897 final (ОВ C 96I, 24.3.2020 г., стр. 1).

([5]) C(2020) 2010 final (ОВ C 100I, 27.3.2020 г., стр. 1).

([6]) C(2020) 3100 final (ОВ C 119, 14.4.2020 г., стр. 1).

([7]) C(2020) 2051 final (ОВ C 102I, 30.3.2020 г., стр. 12).

([8]) Съвместна европейска пътна карта за вдигане на противоепидемичните мерки във връзка с COVID-19 (ОВ C 126, 17.4.2020 г., стр. 1).

6. Здравето на гражданите, включително на транспортните работници и пътниците, продължава да бъде основен приоритет. Следва да се обърне особено внимание на уязвимите групи от населението, като възрастните хора и лицата със съпътстващи заболявания, при пълно зачитане на неприкосновеността на техния личен живот. Поради това вдигането ограниченията за пътуване и на оперативните ограничения следва да бъде постепенно, за да се защити здравето и да се гарантира, че транспортните системи и услуги, както и други съответни системи (напр. граничният контрол на външните граници) могат да се приспособят отново към по-високи обеми на товари и пътници. Това следва да бъде съпътствано от редовно актуализирани комуникационни кампании, за да се гарантира, че хората, които пътуват, могат да планират и да действат въз основа на пълно познаване на ситуацията, а следователно и на своя лична отговорност в изпълнение на препоръките, свързани със здравето, при пътуване.

7. Постепенното възстановяване на транспортните услуги и свързаността ще зависи изцяло от подхода към ограниченията за пътуване, от епидемиологичните оценки, както и от специализираните медицински препоръки относно необходимата здравно-санитарна защита и предпазни мерки. Насоките на ЕС за възстановяване на транспортните услуги и свързаността следователно не засягат и следва да останат изцяло в съответствие и съгласуваност с посочените политики и да се прилагат в рамките на съвместната европейска пътна карта.

8. Насоките предоставят обща рамка за подпомагане на органите, заинтересованите страни, социалните партньори и предприятията в транспортния сектор по време на постепенното възстановяване на свързаността. Те съдържат общи принципи, приложими за всички транспортни услуги, и специфични препоръки, предназначени да отговорят на характеристиките на всеки вид транспорт и да бъдат реалистични и приложими. Тяхната цел е да предоставят допълнителни насоки за това как постепенно да се възстановяват транспортните услуги, свързаността и свободното движение, толкова бързо, колкото позволява здравната ситуация, като същевременно се опазва здравето на транспортните работници и на пътниците. Те следва да се прилагат за транспорта в рамките на държавите членки и между тях. Независимо от това, като се има предвид трансграничното естество на транспорта, тези насоки следва да се прилагат по подходящ начин по отношение на транспортните услуги между държавите членки и държави извън ЕС веднага щом епидемиологичната обстановка позволи това.

9. Пандемията от COVID-19 засегна целия ЕС, но въздействието ѝ е различно в различните държави членки, региони и области. За да се възстанови свързаността в ЕС по начин, който е безопасен за всички засегнати лица, и за да се възстанови общественото доверие в транспортните услуги, държавите членки и институциите и агенциите на ЕС ще трябва тясно да си сътрудничат. Не е възможно да се създаде напълно безрискова среда за пътуване, нито за която и да било друга дейност, но рисковете следва да бъдат сведени до минимум във възможно най-голяма степен докато трае пандемията. Докато не бъде разработена и разпространена ефективна ваксина, съществува възможността от появата на втора вълна на пандемията или на огнища на зараза; по тази причина следва да се изготвят подходящи планове за евентуално повторно въвеждане на мерки, ако е необходимо.

10. Предвид глобалния характер на пандемията от COVID-19 и международния характер на транспортните услуги, за постепенното, навременно и безопасно възстановяване на европейските и на световните транспортни системи е необходима рамка за взаимно признаване на ситуацията, свързана с общественото здраве, и на съществуващите мерки между държавите, регионите и областите, включително между държавите членки и между ЕС и трети държави. В този контекст компетентните органи в ЕС следва да си сътрудничат във възможно най-голяма степен с трети държави, както и с международни организации в сектора ([9]). Поради това ще е необходимо мерките да бъдат максимално съгласувани по отношение на своите цели и въздействие и да бъдат приемани за равностойни.

11. Както се посочва в съвместната европейска пътна карта, тези насоки са от значение и с оглед на сезона на летните отпуски и планирането на съответните пътувания. Туризмът е важен отрасъл от икономиката на ЕС и представлява неразделна част от транспорта и пътуването, като се основава на наличието на услуги за пътнически превоз като предварително условие и основен фактор за неговото развитие. Следователно своевременното възстановяване на подходяща свързаност ще бъде от решаващо значение, за да се даде възможност за постепенното възстановяване на туризма.

([9]) Напр. Международната морска организация, Международната организация на труда, Международната организация за гражданско въздухоплаване, Постоянният секретариат на Транспортната общност и др.

II. **Принципи за безопасно и постепенно възстановяване на пътническия транспорт**

а) *Общи принципи за възстановяване на свързаността*

12. Всички видове транспортни услуги следва постепенно да бъдат възстановени приоритетно, при условие че действително се прилагат пропорционални и ефективни мерки за защита на здравето на транспортните работници и на пътниците. Тези мерки следва да бъдат в съответствие с общите критерии, принципи и препоръки, предвидени в съвместната европейска пътна карта, по-специално по отношение на епидемиологичната обстановка, политиките за граничен контрол и ограниченията за движение и пътуване.

13. Съответно мерките, които биха могли да ограничат транспортните операции, както и мерките за защита и превенция, свързани със здравеопазването, следва да останат ограничени по обхват и продължителност до необходимото за опазване на общественото здраве. Освен пропорционални, всички мерки следва да бъдат и надлежно обосновани, прозрачни, относими и специфични за всеки вид транспорт, недискриминационни, както и осигуряващи еднакви условия на конкуренция в единния пазар. Държавите членки ще трябва да гарантират съответствието на тези мерки с правилата за държавна помощ и с всички други елементи на правото на ЕС.

14. Мерките следва да се наблюдават постоянно, за да може при необходимост да бъдат преразгледани и коригирани, като се вземат предвид всички съответни експертни познания и съображения, така че мерките да останат пропорционални на актуалното състояние на общественото здраве. С появата на нови и по-ефективни решения, тяхното прилагане следва да бъде приоритетно, а по-малко ефективните или по-обременяващите мерки да може да бъдат преустановени. Следва да се спазва принципът на ефективност на разходите. Това означава, че ако съществуват няколко възможности за постигане на сравними резултати по отношение на гарантиране на здравето на транспортните работници и на пътниците, следва да се предпочете най-евтиното средство.

15. За да се защити и възстанови пълноценното функциониране на единния пазар, трансграничното предоставяне на транспортни услуги, пълната ефективност на мерките, свързани със здравеопазването, както и доверието на обществеността, държавите членки следва да предприемат действия координирано и в дух на сътрудничество. Държавите членки следва да основават решенията си за премахване на ограниченията за пътуване, свързани с COVID-19, на насоките на Комисията относно вътрешните граници от 13 май 2020 г. ([10]). Те следва да бъдат съобщени на Комисията и на всички държави членки. Комисията е готова да координира премахването на ограниченията и възстановяването на транспортните услуги чрез мрежата от национални звена за контакт.

16. Това изисква и координиран подход със съседните на ЕС държави, но също и с държави извън Съюза. Каналите за координация например на Западните Балкани вече бяха разширени до съответните национални органи, които работят в тясно сътрудничество с мрежата на ЕС от национални звена за контакт в областта на транспорта. Общата цел е да се гарантира предоставянето на транспортни услуги и осигуряването на свързаност.

17. В съответствие с посочените по-горе принципи мерките следва да бъдат пропорционални и специфични за всеки вид транспорт; следва да бъдат набелязани безопасни възможности за мобилност вместо общи възпиращи мерки, които водят до парализиране на транспортните услуги в рамките на ЕС. Пример за това може да бъде засиленото и редовно почистване, дезинфекция и подходяща вентилация на транспортните възли и превозните средства ([11]), вместо изцяло да се забранят съответните транспортни услуги. Този подход следва да позволи справяне с източниците на риск, като същевременно се дава възможност за постепенно възстановяване на редовните икономически и ежедневни дейности. В това отношение от решаващо значение ще бъде тясното сътрудничество между органите в областта на здравеопазването и транспорта, както и ключовите заинтересовани страни.

([10]) Съобщение на Комисията — Към поетапен и координиран подход за възстановяване на свободата на движение и премахване на контрола по вътрешните граници — COVID-19, от 13 май 2020 г.

([11]) В настоящото съобщение терминът „превозно средство“ се отнася, както е уместно в съответния контекст, до всички видове превозни средства, включително, между другото, леки автомобили, камиони, градски и междуградски автобуси, влакове, въздухоплавателни средства, кораби, лодки, фериботи и др.

18. Необходимо е и занапред превозът на товари да бъде защитен, за да се гарантира функционирането на веригите на доставки. В съвместната европейска пътна карта се посочва, че „[п]рез преходния етап следва да бъдат засилени усилията за запазване на свободно движение на стоки и за гарантиране на сигурността на веригите на доставки“. Като се започне от сегашните максимум 15 минути за пресичане на границите по „зелените ленти“ за преминаване, извършваните проверки следва постепенно и съгласувано да бъдат облекчени, като се използват установените канали за координация, като например националните звена за контакт в областта на транспорта във връзка с COVID-19 и интегрираните договорености за реакция на политическо равнище при кризи (IPCR), така че в крайна сметка да се даде възможност за преминаване на вътрешните граници както преди въвеждането на ограниченията, свързани с COVID-19, за всички товарни превозни средства и всички стоки. Тъй като трафикът ще нарасне отново, заслужава да се обърне специално внимание на ролята на мултимодалните транспортни възли, като например пристанищата или терминалите за контейнери, за подпомагане на „зелените ленти“ за преминаване. За да се гарантира функционирането на веригите на доставки, всички видове транспорт, включително вътрешните водни пътища и железопътните товарни превози, следва да се използват по най-добрия начин. Необходимо е да се осигури свободно и безпрепятствено движение на транспортните работници от първостепенно значение, като за тази цел следва да бъде разгледан достъпът до ленти за бързо придвижване в транспортните възли. По време на постепенния преход и вследствие на препоръките на органите в областта на здравеопазването проверките на здравословното състояние следва да бъдат постепенно намалени, системното поставяне под карантина (т.е. налагане на карантина независимо от наблюдаваните симптоми или резултатите от изследвания) следва да бъде преустановено, конвоите следва да бъдат премахнати; забрани за движение на превозни средства биха могли да бъдат въведени отново, ако непрекъснатостта на трафика позволява, а след края на май 2020 г. допълнителните дерогации от правилата за времето на управление и почивка следва да станат по-хармонизирани и ограничени до строго необходимото, за да се възстановят постепенно единните и лесно приложими правила на ЕС.

19. Веднага когато ситуацията, свързана с общественото здраве, позволи това, ограниченията върху индивидуалния транспорт (напр. автомобили, мотоциклети или велосипеди) следва да бъдат премахнати. Смекчаването на ограниченията позволява ранно възобновяване на мобилността, особено на местно и регионално равнище (напр. дава се възможност на хората да пътуват по-далече и по-бързо на местно равнище или в рамките на държава членка). Премахването на тези ограничения с цел улесняване на индивидуалния транспорт следва да продължи да бъде в съответствие с мерките за социално дистанциране и превенция, изисквани или препоръчани от всяка държава членка.

20. В същото време следва да се увеличат възможностите за безопасен колективен транспорт в съответствие с постепенното излизане от изолация, така че да се осигурят алтернативи за мобилност за всички граждани. Това следва да се направи и обяви по начин, който спомага за възстановяване на доверието и увереността на пътниците във връзка с безопасното използване на колективния транспорт.

21. Следва да се гарантира, че превозвачите и доставчиците на услуги, които предоставят равностойни услуги по същия маршрут, са предмет на равностойни мерки. Целта следва да бъде да се осигури еднакво равнище на безопасност, яснота и предвидимост за пътниците, да се избегне дискриминацията и да се запазят еднаквите условия на конкуренция.

22. За да се гарантира, че мерките при заминаването и пристигането с който и да било вид транспорт са съпоставими, като по този начин се избегне превръщането на пътуването в твърде обременяващо или дори невъзможно, от решаващо значение е да се гарантира, че в точките на заминаване и пристигане взаимно са приети равностойни мерки, които се основават на споделени принципи и всяка от тях намалява по подходящ начин съответните рискове за здравето. Координацията между държавите членки и държавите извън ЕС следва да улесни това.

23. За да се даде възможност за по-информирано планиране на пътуването, превозвачите и доставчиците на услуги биха могли да предоставят информация относно средната степен на запълване на капацитета по конкретни маршрути или часове. Това ще бъде особено важно за услугите без резервиране на места и за местния обществен транспорт. Такава информация може да бъде предоставена онлайн или чрез специални мобилни приложения.

24. Градската мобилност вече се преосмисля в няколко държави членки, региони и градове, като например чрез разширяване на тротоарите и велосипедните алеи, адаптиране на разписанията и разработване на иновативни технологии за управление на пътникопотока и избягване на струпването на хора. Комисията насърчава и подкрепя разработването и прилагането на нови решения за градска мобилност и мерки за улесняване на активна, колективна и споделена мобилност по безопасен начин, както и за осигуряване на доверие сред гражданите.

25. При необходимост следва да се прилагат ясни правила относно правата и задълженията на превозвачите и доставчиците на услуги (например дали операторите носят отговорност за осигуряване на дистанциране, или за отказ на достъп до транспортен възел или превозно средство без предпазна маска, или дали е надвишен определен максимален брой пътници); следва да бъде ясно определена правната рамка, която им предоставя правомощия за въвеждане на такива мерки.

б) *Защита на транспортните работници*

26. Независимо от повишения риск за тяхното здраве и благосъстояние транспортните работници от всички видове транспорт изиграха решаваща роля по време на кризата при доставката на товари, при подпомагане на функционирането на веригите на доставки, при репатрирането на гражданите на ЕС и превоза на работници от първостепенно значение до техните работни места. За да гарантират непрекъсната безопасна експлоатация — след консултации със социалните партньори — транспортните възли, доставчиците на услуги и операторите следва да прилагат принципи за непрекъснатост на дейността. Това означава също така, че транспортните работници следва да преминат необходимите консултации, да бъдат оборудвани, обучени и инструктирани как да изпълняват своите задължения, като същевременно сведат до минимум рисковете за собственото си здраве, това на техните семейства, както и здравето на техните колеги и пътници. Тук следва да се включи например информация за това как да се използва адекватно защитното оборудване, как да се поддържа хигиена, как да се сведат до минимум ненужните контакти с другите, а също така, доколкото е възможно, как да се разпознават потенциално заразени лица.

27. Транспортните работници, които поради естеството на своята работа имат активно взаимодействие с други хора (например екипажите на въздухоплавателни средства, персоналът за проверка на сигурността и безопасността на летища и пристанища, проверяващите билетите, шофьорите на автобуси и микробуси, екипажите на пътнически кораби, лоцманите, персоналът, оказващ помощ на пътници, включително на лица с увреждания и с намалена подвижност), следва да бъдат оборудвани от своите работодатели с подходящ клас лични предпазни средства (ЛПС), както е уточнено по-долу. При необходимост следва да се осигури редовна смяна на такова оборудване, както и безопасното му отстраняване. Европейската агенция за безопасност и здраве при работа публикува общи насоки за работодателите относно връщането на служителите на работните места след COVID-19, които включват полезна информация относно конкретни сектори, включително транспортния сектор ([12]).

в) *Защита на пътниците*

28. За всички колективни форми на превоз на пътници следва да се предприемат разумни мерки за ограничаване на контактите между транспортните работници и пътниците, както и между пътниците. Когато е осъществимо, следва да се прилагат практики за осигуряване на дистанциране между пътниците, при условие че общата здравна ситуация изисква това. Следва да се прилагат и други мерки, които намаляват риска от заразяване, като например:

   а. Носене на лични предпазни средства (маски, ръкавици и др.) от страна на транспортните работници.

   б. Намаляване, когато е възможно, на гъстотата на пътниците в превозните средства за колективен транспорт и в зоните за изчакване (предоставянето на такива услуги с по-малък капацитет би могло да бъде адекватно подпомогнато, за да се поддържа жизнеспособността, например чрез временни задължения за извършване на обществена услуга в съответствие с приложимите правила на ЕС ([13])).

   в. Запазване или добавяне на защитни бариери в транспортните възли и превозните средства (напр. около водачите на превозни средства, на местата за продажба или проверка на билети).

   г. Създаване на специални ленти или друг начин за отделяне на различните пътникопотоци в транспортните възли (т.е. пристанища, летища, железопътни гари, автобусни спирки, места за приставане на фериботи, възли на градския обществен транспорт и др.).

   д. В транспортните възли следва да се отстранят съоръженията, които насърчават струпването на хора (напр. пейки, маси), или поне те да бъдат разположени по начин, който осигурява подходящо дистанциране.

   е. Поставяне на видно място на достъпна информация относно препоръчителното поведение (напр. често миене или дезинфекциране на ръцете, спазване на подходящо разстояние), както и относно конкретните мерки, които се прилагат в дадения транспортен възел или вид транспорт.

([12]) „COVID-19: guidance for the workplace“ (COVID-19: Насоки за работното място) и „COVID-19: Back to the workplace - Adapting workplaces and protecting workers“ (COVID-19: Обратно на работното място — Адаптиране на работните места и защита на работещите), https://oshwiki.eu/wiki/COVID-19:_guidance_for_the_workplace#See

([13]) Регламент (ЕО) № 1370/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2007 г. относно обществените услуги за пътнически превоз с железопътен и автомобилен транспорт и за отмяна на регламенти (ЕИО) № 1191/69 и (ЕИО) № 1107/70 на Съвета (ОВ L 315, 3.12.2007 г., стр. 1); Регламент (ЕО) № 1008/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 24 септември 2008 г. относно общите правила за извършване на въздухоплавателни услуги в Общността (ОВ L 293, 31.10.2008 г., стр. 3); Регламент (ЕИО) № 3577/92 на Съвета от 7 декември 1992 г. относно прилагането на принципа за свободно предоставяне на услуги в областта на морския превоз в рамките на държавите членки (морски каботаж) (ОВ L 364, 12.12.1992 г., стр. 7).

ж. Адекватни мерки при качването на борда и при проверките за сигурност (напр. пътниците да не се качват или слизат от автобусите от предната врата, отваряне на вратите по подразбиране, дезинфекциране на контейнерите за поставяне на лични вещи при проверките за сигурност) и други мерки, които помагат за свеждане до минимум на контакта (напр. при късите фериботни маршрути оставането в лекия автомобил или камиона би могло да бъде разрешено, ако цялостната безопасност може да бъде гарантирана в достатъчна степен).

з. Следва да се даде приоритет на превоза на хора с увреждания, с намалена подвижност, както и на възрастни хора. На транспортните работници, които в съответствие с правилата на ЕС за правата на пътниците, предоставят помощ на хора с увреждания, с намалена подвижност, както и на възрастни хора, следва да бъдат осигурени необходимите лични предпазни средства.

29. Пътниците следва да носят маски за лице в транспортните възли и превозните средства, използвани за колективен транспорт, особено когато мерките за физическо дистанциране не могат да бъдат изцяло спазвани във всеки един момент ([14]). На видно място следва да се поставят достъпни информационни материали за пътниците във връзка с безопасното им поведение (спазване на разстояние, почистване на ръцете и т.н.). Следва да бъдат създадени протоколи за управлението на потенциална зараза в тези съоръжения, които да бъдат съобщени по ясен начин на транспортните работници и да бъдат лесно достъпни за пътниците.

30. Когато физическото дистанциране е по-трудно за спазване, следва да се въведат допълнителни предпазни средства и мерки, водещи до еквивалентни нива на защита. Освен това, в случай че съществуват различни алтернативи за достигане до дестинацията, следва да се отдаде предпочитание на тези варианти, при които физическото дистанциране може да бъде адекватно осигурено, в съответствие с препоръките на органите, отговорни за общественото здравеопазване.

31. Намаляването на риска от заразяване в транспортните възли и превозните средства при всички видове транспорт следва да бъде приоритет. За всички видове транспорт следва да се прилагат интензивно и редовно почистване и дезинфекциране на транспортните възли и превозните средства. В транспортните възли и превозните средства следва да бъде осигурено наличието на санитарен/дезинфекциращ гел.

32. В транспортните възли следва да се осигурят съоръжения и да се прилагат протоколи за незабавна изолация на лицата с предполагаемо заразяване с COVID-19, до предприемането на по-нататъшни подходящи мерки. За тази цел следва да се създадат специални обезопасени зони и да се осигури специален, обучен персонал с адекватни предпазни средства. Съществуващите медицински съоръжения и медицински персонал (напр. на летищата, пристанищата или на борда на корабите) следва да бъдат подсилени, за да могат да се справят с нарастващия пътникопоток, вследствие на премахването на ограниченията.

33. Следва да се отдаде приоритет на електронните продажби на билети и на предварителната резервация на места, за да се намали събирането на групи пътници в определени зони (напр. автомати за продажба на билети и пунктове за продажба) и по-добре да се контролира разрешеният брой пътници, като същевременно се гарантира достъпът до продажбата на билети на хората, които нямат достъп до електронни средства или които не са в състояние да използват такива електронни средства. Доколкото е възможно, следва да се отдаде предпочитание на безконтактната среда.

34. Продажбите в превозните средства на други стоки, включително храни и напитки, може да бъдат ограничени. С цел да се намали рискът от заразяване, операторите на интегрирани търговски обекти за пътуващи, като безмитните магазини, следва да въведат адекватни мерки, включващи например: управление на потоците пътници, за да се гарантира дистанцирането (включително използването на подова маркировка, оптимизиране на подредбата, и ако е необходимо — ограничаване на броя на клиентите); редовно почистване и дезинфекциране на обектите, оборудването и стоките; създаване на прегради между клиентите и търговския персонал в мястото на плащане; осигуряване на достатъчно пунктове за дезинфекция на ръце на цялата територия на търговския обект, както и да се изисква използването им, особено на входните и изходните точки; осигуряване на ясно видима информация за клиентите относно подходящото безопасно поведение; както и гарантиране, че търговският персонал е подходящо обучен и оборудван за работа с клиентите и стоките в съответствие с насоките, предоставени от здравните органи за безопасно поведение по време на пандемията от COVID-19.

([14]) „Маски за лице“ е общ термин, който обхваща както медицински, така и немедицински маски. ECDC посочва, че „използването на немедицински маски, изработени от различни текстилни изделия, може да се обмисли, особено ако — поради проблеми с доставките — медицинските маски за лице трябва да бъдат използвани приоритетно като лични предпазни средства от страна на здравните работници“ (https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/COVID-19-use-face-masks-community.pdf). Националните органи по здравеопазване/безопасност трябва да направят допълнителни уточнения в диалог със заинтересованите страни по видове транспорт въз основа на епидемиологичния риск в съответната страна, наличността и други съображения. Определени транспортни работници и съответно пътници могат да бъдат изложени на различни нива на риск.

35. В допълнение към другите мерки, насочени към ограничаване на риска от заразяване, пътниците на доброволен принцип могат да използват мерки за проследяване на контактите и мерки за предупреждение, например, с използването на мобилни приложения, с цел откриване и прекъсване на веригите на заразяване и намаляване на риска от по-нататъшно предаване, докато рискът от предаване продължава да съществува. Достъпът до транспортни услуги не следва да бъде с условието, че се използват приложения за проследяване на контактите. Поради трансграничния характер на транспорта е важно да се осигури оперативна съвместимост и взаимно приемане на тези мерки. Ако са въведени, мерките за проследяване на контактите следва да бъдат строго ограничени до целите на справянето с пандемията от COVID-19 и да са в съответствие с общия инструментариум на ЕС за мрежата eHealth за мобилни приложения за подпомагане на проследяването на контактите в борбата на ЕС с COVID-19 ([15]), насоките на Комисията за мобилни приложения ([16]), както и насоките на Европейския комитет по защита на данните ([17]), гарантиращи най-висока степен на защита на личните данни.

36. Превозвачите и доставчици на услуги следва да въведат специални протоколи в случай, че пътници се разболеят или покажат симптоми на COVID-19 по време или непосредствено след пътуването или докато се намират в транспортния възел. Тези протоколи следва да включват ясно обозначени обезопасени зони за симптоматичните пътници, определени стъпки за това как да се сведе до минимум експозицията им към други пътници и транспортните работници, как да се събира и анализира цялата необходима информация за контактите с други пътници и транспортните работници и т.н. При пътуване със запазени места това следва да включва възможността за идентифициране и предупреждаване на другите пътници, които са били в близост до тях.

г) *По-нататък*

37. С цел възстановяване на редовните равнища на транспортните услуги и свързаността, при липсата на ваксина, ще е необходима гъвкава комбинация от повишено използване на подходящи лични предпазни средства, подходяща и безопасна вентилация, при възможност с използване на въздух от външната среда и избягване на циркулацията на вътрешния въздух, по-голям капацитет за доброволно проследяване на контактите и капацитет за обеззаразяване.

38. В средносрочен/дългосрочен план се препоръчва всички извънредни мерки, въведени по време на пандемията от COVID-19, да бъдат подложени на непрекъснат мониторинг, оценка и своевременно преразглеждане, освен ако епидемиологичната ситуация налага тяхното удължаване, или когато тези мерки са били от полза за подобряване на транспортните системи и ефективността.

39. Продължаващото прилагане на мерки за ограничаване на разпространението, както и тяхното облекчаване и постепенното възстановяване на транспортните услуги и свързаността не следва да водят до намаляване, дори и временно, на високите нива на стандартите на ЕС за безопасност и сигурност в областта на транспорта, в т.ч. здравето и безопасността на транспортните работници. Необходимо е да се избегне добавянето на проблеми, свързани с безопасността или сигурността на транспорта, в допълнение към проблемите, пред които сме изправени вследствие на пандемията от COVID-19.

III. **Практически насоки за специфични мерки за гарантиране на безопасен пътнически транспорт за всички видове транспорт в контекста на пандемията от COVID-19**

а) *Общовалидни препоръки*

40. Горепосочените принципи следва да ръководят цялото постепенно възобновяване и увеличаване на пътническите превози в целия ЕС за всички видове транспорт по време на премахването на ограниченията, свързани с COVID-19, и последващото възстановяване. Тези общи принципи следва да улеснят взаимното приемане на въведените мерки в рамките на ЕС, но също и спрямо държави извън ЕС, за да се даде възможност за ефективно продължаване на транспортните услуги. Както е посочено в предходния раздел, някои принципи и мерки следва да се прилагат за транспортните възли и превозните средства за всички видове транспорт със специфични корекции, като се отчитат обстоятелствата, нуждите и осъществимостта за конкретния вид транспорт.

41. Такива общовалидни мерки включват по-специално:

a. Най-малко докато трае първоначалното облекчаване на ограниченията, може да е необходимо броят на пътниците да бъде намален за превозните средства от определени видове транспорт, за да се гарантира, че приложимите изисквания за физическо дистанциране се спазват адекватно.

([15]) https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/ehealth/docs/covid-19_apps_en.pdf

([16]) Съобщение на Комисията относно насоки за мобилните приложения, които подпомагат борбата с пандемията от COVID-19, във връзка със защитата на данните (ОВ C 124I, 17.4.2020 г., стр. 1).

([17]) https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-042020-use-location-data-and-contact-tracing_en

б. Доброволното използване на мобилни приложения за проследяване на контактите следва да се счита като допълнително ниво на намаляването на риска.

в. Транспортните работници следва да бъдат снабдени с ЛПС и, когато е възможно, с прегради от пътниците.

г. Често почистване и дезинфекциране на транспортните възли и превозните средства, както и повишена честота на събиране на отпадъците.

д. Систематично монтиране на пунктове за дезинфекция на ръцете, както и налагане на изискване, когато е възможно, за тяхното използване.

е. Усилване на вентилацията, филтрирането на въздуха и, когато е целесъобразно, отдаване на приоритет на използването на свеж въздух.

ж. Носене на маски от пътниците, особено в случаите, когато мерките за дистанциране не могат да бъдат изцяло спазвани във всеки един момент.

з. Билетите и информацията следва да се предоставят по електронен път и автоматично. Следва силно да се насърчават и приоритизират електронните предварителни продажби на билети, както и процедурите за предварително регистриране, резервиране и записване.

и. Регистрирането, товаренето и разтоварването на багаж следва да бъдат организирани така, че да се избягва струпването на пътници.

й. Поръчването на услуги и храна на борда следва, когато е възможно, да бъде улеснено в момента на заявката за пътуване, за да се намалят контактите между персонала и пътниците.

к. На видно място в транспортните възли и в превозните средства следва да е изложена достъпна информация относно прилаганите процедури за безопасно поведение, а също и необходимите предпазни средства за пътниците, като тази информация се предоставя предварително преди всяко пътуване.

42. Организациите на заинтересованите страни, операторите и доставчиците на услуги, които развиват дейност в различните видове транспорт, следва да разработят и въведат адекватни мерки, насочени към специфичните обстоятелства във всеки вид транспорт. Те следва да са в съответствие с общите и специфичните за дадения вид транспорт принципи и с препоръките, дадени в настоящите насоки. Тези мерки следва да бъдат преразглеждани непрекъснато и при необходимост да бъдат адаптирани, за да се осигури тяхната ефективност за опазване на здравето на транспортните работници и пътниците.

43. Освен това следва да се въведат и прилагат следните мерки, като се вземат предвид специфичните характеристики и нужди на всеки вид транспорт:

б) *Въздухоплаване*

44. Въздухоплаването има дългогодишен опит в областта на управлението на рисковете за безопасността и сигурността и е свикнало да функционира в среда с висока степен на контрол. Възстановяването на доверието на пътниците, че авиацията е безопасен начин на пътуване, ще бъде средство за излизане от кризата. За тази цел от основно значение ще бъде заинтересованите страни в сферата на въздухоплаването и здравеопазването да направят широкодостъпна информацията относно съществуващите мерки, както и относно това, как тези мерки намаляват рисковете. Секторът на въздухоплаването следва да гарантира, че мерките във всеки един момент са ясно видими, координирани и съобщавани на пътниците.

45. Намаляването на риска от разпространение на COVID-19 следва да се основава на същите принципи, като използваните за управление на рисковете за безопасността и сигурността, включително мониторинг на съответствието, преглед на редовни интервали на ефективността на мерките, както и адаптиране на мерките към променящите се нужди и подобрените методи и технологии, като се има предвид обаче, че летищата и авиокомпаниите не са квалифицирани да предоставят здравни услуги като вземането на решения за здравен скрининг на пътниците, които следва да бъдат привеждани в действие от компетентните органи.

46. За да се гарантира, че мерките при заминаването и пристигането са съпоставими, като по този начин се избегне превръщането на пътуването в твърде обременяващо или дори невъзможно, от решаващо значение е да се гарантира, че в точките на заминаване и пристигане взаимно са приети равностойни мерки, които се основават на споделени принципи и всяка от тях намалява по подходящ начин съответните рискове за здравето. С цел това да стане по-лесно, е полезно да се разработят конкретни критерии, които следва да се превърнат в международно признат подход. Използването на равностойни стандарти и прилагането на реципрочност по отношение на мерките, както и тяхното приемане могат да бъдат главните фактори в помощ на въздухоплаването в ЕС и в глобален контекст. Поради това от ключово значение ще бъде тясното сътрудничество с държави извън ЕС и международни партньори, включително Международната организация за гражданско въздухоплаване (ИКАО).

47. В сътрудничество с Комисията, Европейския център за профилактика и контрол върху заболяванията (ECDC) и компетентните органи, Агенцията за авиационна безопасност на Европейския съюз (ЕААБ) ще предложи в следващите седмици технически оперативни насоки за улесняване на координирания подход и за подпомагане на националните органи в областта на въздухоплаването, авиокомпаниите, летищата и други заинтересовани страни в сферата на въздухоплаването. В тези технически оперативни насоки ще бъдат отчетени принципите за управление на безопасността, разработени с цел осигуряване на безопасността на европейската авиационна система, и ще бъде определен базов протокол за здравна безопасност във въздухоплаването, предложен за прилагане в целия ЕС.

48. Протоколът следва да включва следните мерки:

а. Усилване на вентилацията, филтриране на въздуха до болничен стандарт и вертикална насоченост на въздушния поток.

б. Ограничаване на рисковете от заразяване в целия процес на пътуване (напр. избягване на концентрацията на пътници, ограничаване на взаимодействията на борда, проучване на най-подходящото разпределение на местата въз основа на техническите ограничения, както и отдаване на приоритет на електронните документи и средства за плащане).

в. Намаляване на движението в пътническия салон (напр. по-малко ръчен багаж, по-малко взаимодействия с екипажа).

г. Адекватно управление на потоците пътници (напр. изискване за по-ранно идване на летището; отдаване на приоритет на електронната регистрация/саморегистрацията; осигуряване на дистанциране и свеждане до минимум на контактите в местата за регистриране на багажа, проверките за сигурност и граничния контрол, при качването на борда и при получаването на багажа); на пътниците още преди пътуването следва да се предоставя достъпна информация за летищните процеси.

49. В предстоящите технически оперативни насоки на ЕААБ и ECDC ще бъдат определени допълнителни мерки за смекчаване на последиците, в тясна координация с националните компетентни органи, с цел въвеждане на хармонизирани мерки за изпълнение на полети в целия ЕС.

в) *Автомобилен транспорт*

50. Следва да се осигурят високи нива на хигиена във всички части на терминалите, зоните за почивка (напр. по автомагистралите), покрити съоръжения за паркиране, бензиностанции и зарядни станции, включително редовно почистване и дезинфекциране, за да се ограничи рискът за ползвателите на пътя от заразяване. На бензино- и другите станции следва да се извършва управление на потока пътници. Когато не могат да се осигурят адекватни нива на опазване на общественото здраве, следва да се предвиди затварянето на някои места за спиране или станции.

51. Автобусен транспорт: За постепенното възобновяване на пътуванията с автобуси ще са необходими подходящи мерки за разграничаване на регионалните услуги и услугите на дълги разстояния. Подходите, особено при автобусните услуги с пресичане на държавни граници, следва да бъдат координирани между държавите членки и операторите, за да могат да бъдат ефективни. Следва да се въведат практики за безопасна експлоатация, включително, например, качване в превозното средство от задната врата, а за проветряване — използване във възможно най-голяма степен на прозорците, вместо климатичната инсталация. В допълнение местата следва да бъдат оптимизирани, доколкото е осъществимо (напр. семействата могат да седят заедно, а лицата, които не пътуват заедно, следва да бъдат разделени). В микробусите на пътниците не следва да бъде разрешено да седят до водача, освен ако е възможно физическо отделяне. На операторите на редовни автобусни линии трябва да се даде възможност постепенно да възстановят мрежата, в зависимост от националните ограничения. С цел това да стане по-лесно, държавите членки следва да въведат опростени и бързи процедури, които да дадат възможност на операторите бързо да адаптират своите услуги, без да излагат на риск здравето и безопасността на транспортните работници. Ако е възможно, контактът на персонала с багажа на пътниците следва да бъде ограничен, като пътниците следва сами да товарят и разтоварват багажа си.

52. Превози с лек автомобил/ван при поискване (такси, гражданско такси): Такситата и гражданските таксита в голяма степен продължиха работа със специфични защитни мерки за водачите и ограничения само до един пътник или няколко души от едно и също домакинство. Тези услуги следва да продължат да оперират със специфични хигиенни мерки и мерки за намаляване на риска. Дружествата следва да предоставят на водачите маски и дезинфектанти. Купето на превозното средство следва да бъде дезинфекцирано възможно най-често. Водачите на таксита или граждански таксита следва да избягват физическия контакт с пътниците и винаги да отдават приоритет на електронните плащания. Дружествата следва да осигурят на водачите системи за физическо отделяне (напр. пластмасови завеси или прегради) в превозните средства, за да се ограничи контактът с пътниците. На пътниците не следва да бъде разрешено да седят до водача, освен ако е възможно физическо отделяне. Дружествата следва да споделят съответната информация с пътниците преди пътуването.

г) *Железопътен транспорт*

53. С цел да се възобновят пътническите превози, е важно да се уверят пътниците, че използването на колективен транспорт е безопасно. Мерките трябва да бъдат добре обяснени, видими и ефективни. Мерките, особено при международните железопътни услуги, е необходимо да бъдат координирани между държавите членки и операторите, за да бъдат ефективни. Асоциациите и организациите на работещите в железопътния сектор работят в посока постигането на общи правила.

54. Имайки предвид големия брой превозвани пътници дневно и броя на обслужваните гари, спазването на общите правила за безопасно поведение за опазване на общественото здраве, по-специално достатъчното дистанциране, зависи също така от грижата и чувството за отговорност на всеки пътник. Проверките на случаен принцип следва да гарантират добро равнище на съответствие.

55. Тъй като железопътният транспорт продължи да функционира по време на пандемията от COVID-19, вече са въведени редица мерки, които могат да бъдат запазени и адаптирани, ако е необходимо:

а. Задълженията за дистанциране следва да се прилагат по отношение на влаковете, където това е необходимо, особено докато броят на пътниците е сравнително малък. С цел да се даде възможност за спазване на дистанцирането, честотата и капацитетът на влаковете следва да се увеличат, ако е необходимо, за намаляване на гъстотата на пътниците.

б. Железопътните оператори следва да въведат задължително резервиране на място за влаковете на дълги разстояния и за регионалните влакове, с посочване на името/гарата на качване и на местоназначение на пътниците. Като алтернатива, и особено за влаковете на къси разстояния, от пътниците следва да се изисква да оставят помежду си празни места, с изключение на пътниците от едно и също домакинство.

в. Железопътните оператори следва да използват системи за преброяване на пътниците на борда, които са на разположение особено за пътнически и крайградски влакове (на базата на теглото, броя стъпки в зоните на вратите, както и алгоритми за преброяване чрез видеонаблюдение, които обаче не позволяват разпознаване на хората), за да управляват капацитета. Определянето на разписанията и маршрутите може да се нуждае от гъвкави корекции, включително оптимизиране на капацитета по координиран начин, за да се отговори на търсенето и на необходимостта от намаляване на гъстотата на пътниците.

г. На бензино- и другите станции следва да се извършва управление на пътникопотока. Когато не могат да се осигурят адекватни нива на опазване на общественото здраве, следва да се предвиди затварянето на някои места за спиране или станции.

д. Пътуванията в ненатоварените часове следва да бъдат насърчавани със стимули като коригирани цени или гъвкаво работно време в случая на крайградските влакове, за да се избягват струпванията.

е. С цел избягване на пипане от пътниците на дръжките или бутоните на вратите, при всяка спирка вратите следва да се отварят автоматично или дистанционно от машиниста.

56. Европейската агенция за железопътен транспорт (ERA), която има съответния експертен опит в областта на железопътните операции и на общите методи за безопасност, както и широка мрежа от канали за комуникация (с органите, операторите и производителите), е готова да поеме ключовата роля, с цел осигуряване на споделянето на най-добри практики. Чрез съвместното предприятие Shift2Rail вече се проучват възможностите за подпомагане на разработването на мобилни приложения, на базата на анонимизирани и обобщени данни ([18]), за да се разберат причините за струпвания на хора в гарите, като те могат да бъдат от полза и в обществения транспорт.

д) *Воден транспорт*

57. Водният пътнически транспорт намаля значително. За възстановяване на доверието както на пътниците, така и на екипажите ще бъдат необходими мерки за гарантиране на общественото здраве. Мерките следва да бъдат съобразени с вида на плавателния съд и с характера и продължителността на пътуванията, които в сектора на водния транспорт могат да се различават съществено. Може да е необходимо да се увеличи броят на плавателните съдове и пътуванията, особено когато превозът с фериботи е от основно значение за свързаността с отдалечени райони и острови.

([18]) Препоръка (ЕС) 2020/518 на Комисията от 8 април 2020 г. относно общ инструментариум на Съюза за използване на технологии и данни за борба с кризата, породена от COVID-19, и за нейното преодоляване, и по-специално относно мобилните приложения и използването на анонимизирани данни за мобилността (ОВ L 114, 14.4.2020 г, стр. 7).

58. Мерките за работещите в областта на морския транспорт са описани подробно в насоките относно опазването на здравето на лицата, намиращи се на борда на кораби ([19]). Работниците, включително тези на борда на кораби и в пристанищата, следва да имат достъп до лични предпазни средства ([20]) и адекватни медицински грижи във всеки един момент от тяхната работа. Преките взаимодействия между лицата на борда следва да бъдат намалени, доколкото е възможно, за да се избегне рискът от предаване на заразата.

59. Европейската агенция по морска безопасност (ЕАМБ) е готова да улесни обмена на най-добри практики и информация, които могат да бъдат полезни на компетентните органи и заинтересованите страни (напр. във връзка с проследяването на плавателните съдове, здравни доклади и др.). Освен това, като се има предвид международният характер на корабоплаването, сътрудничеството с държави извън ЕС и с международни организации, включително Международната морска организация (ММО), ще бъде важно за улесняване на сътрудничеството в световен мащаб, както и на еквивалентността и реципрочността между мерките и практиките, свързани с COVID-19.

60. Въз основа на съществуващия опит и мерки, които вече се прилагат от държавите членки, операторите и всички други субекти, участващи във водния транспорт (пристанища, фериботни терминали, съответни национални органи), следва да прилагат следните мерки:

    а. Осигуряване на възможност за спазване на изискванията за дистанциране на борда на плавателните съдове, включително чрез намаляване на допустимия брой пътници.

    б. Ограничаване на достъпа до кейовете за качване/слизане само до пътниците, притежаващи билет; определяне на места за пътниците.

    в. На пристанищата следва да се предвиди обособяването на специални пътеки за разделяне на влизащите и излизащите пътници.

    г. Когато условията го позволяват, преместване на колкото се може повече пътници в отворените пространства на плавателния съд.

    д. В случай че на пътниците е препоръчано или се изисква да останат в превозните си средства на борда на фериботите по време на кратките пътувания (напр. по-малко от един час), такава мярка следва да се прилага само за откритите палуби, освен ако са взети допълнителни предпазни мерки за безопасност в съответствие с приложимите правила на ЕС. Когато е необходимо, капацитетът на палубите следва да бъде коригиран, за да се осигури безопасността и следва да присъства персонал, който е обучен в пожарогасене.

    е. Почистването и дезинфекцирането на плавателните съдове и брегови съоръжения следва да бъде в съответствие с Предложените процедури ([21]), изготвени от съвместното действие EU Healthy Gateways.

    ж. За круизните кораби и, когато е приложимо, за фериботите следва да се разработят специални протоколи за почистване и поддържане на хигиената, с които се свежда до минимум рискът от взаимно заразяване между пътническите каюти.

    з. Следва да се разработят протоколи между корабните оператори и бреговите съоръжения за лица, за които има подозрения или е потвърдено заразяването с COVID-19, включително мерки преди, по време и след пътуването. За тази цел следва да са налице процедури за здравен скрининг, да са осигурени карантинни помещения, както и да е организирано адекватно взаимодействие с лицето под карантина.

    и. Круизните кораби следва да разполагат с достатъчен капацитет на борда за изследване за COVID-19, който да се използва, когато за даден пътник или член на екипажа се предполага, че е заразен.

61. При предишни пандемии от COVID-19 на круизни кораби се откри ясно особената уязвимост на затворените пространства по време на продължителни пътувания. Преди круизните кораби да възобновят дейността си, корабните оператори следва да въведат строги процедури за намаляване на риска от предаване на заразата на борда и да предвидят подходящи медицински грижи в случай на заразяване. Постепенното възстановяване на круизните услуги следва да се координира на равнище ЕС и на международно равнище, като се отчита състоянието на общественото здраве в съответните държави. Преди началото на пътуването операторите на круизни кораби следва

([19]) Съобщение на Комисията „Насоки относно опазването на здравето, репатрирането и пътническите услуги за моряците, пътниците и други лица, намиращи се на борда на кораби“ (ОВ C 119, 14,4,2020 г., стр. 1).

([20]) Доклад на съвместното действие на ЕС Healthy Gateways „Преглед на личните предпазни средства (ЛПС), препоръчани за персонала в точките за влизане и екипажите на борда на транспортните средства в контекста на COVID-19.

([21]) Предложени процедури за почистване и дезинфекциране на кораби по време на пандемията или когато на борда е установен случай на COVID-19; https://www.healthygateways.eu/Portals/0/plcdocs/EU_HEALTHY_GATEWAYS_COVID-19_Cleaning_Disinfection_ships_09_4_2020_F.pdf?ver=2020-04-09-124859-237

да осигурят в случай на необходимост влизане в попътните пристанища и получаването от пътниците и членовете на екипажа на медицинско лечение, както и възможност за организирането на репатриране и на замени в екипажа. За да се гарантира непрекъснатостта и безопасността на морския транспорт, Комисията ще продължи да предприема стъпки за улесняване и координиране на усилията на държавите членки с оглед на създаване на възможност за смяна на екипажа в техните пристанища.

е) *Градска мобилност*

62. В много градове и региони обществениятранспорт (автобуси, метро, трамваи, градски и крайградски влакове и др.) продължи да функционира по време на пандемията от COVID-19. За да се подготвим за времето, когато броят на пътниците отново ще се увеличи, следва да се въведат подходящи мерки, за да се гарантира най-висока степен на безопасност за пътниците, като например:

а. Изискване за безопасна минимална дистанция, например използване на стикери или подова маркировка, по които пътниците да се водят, за да спазват безопасна дистанция в превозните средства.

б. Контактите между водачите и пътниците следва да бъдат сведени до минимум (напр. чрез използването на прегради, премахване на качването от предната врата, насърчаване на електронните билети и начини на плащане).

в. Увеличаване и адаптиране на оперативната честота, както и коригиране на маршрутите, за да се позволи безопасна минимална дистанция при увеличаване на броя на пътниците и за по-добро обслужване на някои направления (напр. когато броят на желаещите да пътуват е много голям).

г. С цел избягване на пипане от пътниците на дръжките или бутоните на вратите, при всяка спирка вратите следва да се отварят автоматично или дистанционно от водача.

д. Оптимизиране на пътникопотоците на спирките и транспортните възли, с цел избягване на струпвания и на образуването на часове на върхово натоварване, както и за свеждане до минимум на контактите чрез използване на иновативни технологии и мобилни приложения (напр. предвиждане на гъстотата и образуването на струпвания, монтиране на броячи за пътниците на вратите с ограничаване на максималния брой на хората, организиране на времеви интервали за пътуване с предварителна заявка и др.), както и позволяване на гъвкавост на работното време.

63. От основно значение е ясното съобщаване на всички предприети мерки, за да се улесни безпроблемното им прилагане, да се успокоят гражданите и да се запази доверието им в обществения транспорт. Комуникационните кампании (напр. стикери „стойте зад маркировката на земята“) също така показаха, че са ефективни. Много от мерките, които може да са необходими (напр. управлението на струпвания, на достъпа до транспортни възли и превозни средства, запазването на социалното дистанциране и др.), имат последици, които излизат извън обхвата на обществения транспорт и следва да бъдат разработени в сътрудничество със здравните органи и други заинтересовани страни, с ясно определяне на правата и задълженията на всеки участник. Произтичащите от това допълнителни разходи може да бъдат включени в договорите за обществени услуги.

64. Решения за споделена мобилност: Дружествата за споделена мобилност следва да въведат различни мерки за защита на водачите и пътниците от заразяване. Превозните средства за отдаване под наем следва да бъдат щателно дезинфекцирани след всяка употреба, а превозните средства, предназначени за споделено ползване, следва да бъдат дезинфекцирани най-малко веднъж дневно, ако се използват. Следва да се увеличи дезинфекцирането при услугите, използващи станции (напр. споделените велосипеди). Дружествата за отдаване под наем на електрически тротинетки и велосипеди следва да ги дезинфекцират най-малко при всяка смяна на батерията.

65. Активна мобилност: Много европейски градове предприемат стъпки за превръщане на активната мобилност (ходенето пеша и използване на велосипед) в безопасен и по-привлекателен вариант за мобилност по време на пандемията от COVID-19. В градските зони може да се предвиди възможността за временно разширяване на настилката и увеличаване на пространството на пътя за вариантите на активна мобилност, за да се улесни нуждата на населението да се придвижва по безопасен и ефикасен начин, като същевременно се намали максимално разрешената скорост за превозните средства в зоните с увеличена активна мобилност.

66. Споделянето на най-добри практики, идеи и иновации за безопасна мобилност в градските и крайградските райони по време на пандемията от COVID-19 започна чрез специални платформи и мрежи и е от ключово значение такова сътрудничество и обмен на знания да продължи да се развива. Комисията ще обедини също така държавите членки, местните власти и заинтересованите страни, работещи в сферата на градската мобилност, за да анализира въздействието на пандемията върху градската мобилност, да извлече поуки и да събере натрупания досега опит, както и да определи възможностите за по-устойчива мобилност в ЕС в съответствие с Европейския зелен пакт.

IV. **Заключение**

67. Комисията ще продължи да работи с други институции, агенции и органи на ЕС, с държавите членки, заинтересованите страни в сферата на транспорта и международните партньори, за да координира действията и да улесни прилагането на настоящите насоки по прозрачен и обективен начин. Комисията ще следи, по-специално, мерките за ограничаване на разпространението и тяхното постепенно премахване да не подкопават единния пазар или да създават дискриминационно въздействие, противоречащо на Договорите, между транспортните оператори и доставчици на услуги от ЕС, както и че те не водят до дискриминация между граждани или работници от ЕС на основание национална принадлежност.

68. Ситуацията остава динамична и Комисията ще продължи да работи с компетентните органи, организациите на заинтересованите страни, транспортните оператори и доставчици на услуги, за да коригира и актуализира нашите подходи и мерки, като взема предвид последното епидемиологично развитие, отзивите за ефективността на съществуващите мерки, както и нуждите на гражданите на ЕС и на нашата икономика. Докато продължава пандемията от COVID-19, публичните органи, заинтересованите страни и гражданите трябва да останат бдителни, като поддържат високо равнище на готовност за потенциално увеличаване на броя на заразените. В този контекст Комисията непрекъснато ще извършва мониторинг на изпълнението на настоящите насоки и ще ги актуализира, ако е необходимо, за да се осигури тяхната ефективност при променящите се обстоятелства.

69. Съсредоточавайки се върху възстановяването на транспортните услуги и свързаността, е необходимо да се обърне внимание на устойчивото и интелигентно възстановяване на транспортния сектор на ЕС, така че той да може да възвърне силата си отпреди кризата, да остане конкурентоспособен в световен мащаб и да запази основното си значение за икономиката на ЕС и за живота на гражданите. Извлечените поуки от кризата с COVID-19 ще бъдат отразени в предстоящата стратегия за устойчива и интелигентна мобилност през 2020 г.

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА

Към поетапен и координиран подход за възстановяване на свободата на движение и премахване на контрола по вътрешните граници — COVID-19

(2020/C 169/03)

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Пандемията от COVID-19 доведе до безпрецедентна извънредна здравна ситуация във всички европейски държави. Липсата на ефективно лечение или ваксина, съчетана с експоненциалния растеж на броя на заразените в Европа от февруари 2020 г. насам, накара много държави — членки на ЕС, и асоциирани към Шенген държави ([1]) (наричани по-нататък „държавите членки“) да приложат широкообхватни мерки за обществото, в това число ограничаване на движението на гражданите и физическо дистанциране. В почти всички държави членки тези мерки включваха ограничения на свободното движение, целящи защитата на общественото здраве, в това число временен контрол по вътрешните граници ([2]). Освен това, след препоръките на Комисията от 16 март ([3]), 8 април ([4]) и 8 май ([5]) и указанието от 30 март ([6]), по външните граници на Съюза бяха наложени ограничения на неналожителните пътувания.

През последните седмици Комисията и държавите членки задълбочиха координацията, общите действия и обмена на информация. Това спомогна за смекчаване на въздействието на тези ограничения, което позволи да се възстановят някои аспекти от функционирането на вътрешния пазар, в това число доставката на основни стоки и услуги в цяла Европа и свободното движение в рамките на наложителни трансгранични пътувания. С тези първи мерки се целеше постигането на баланс между, от една страна, целта да се забави разпространението на епидемията и да се намали рискът от прекомерен натиск върху здравните системи, и от друга страна, необходимостта да се ограничат отрицателните последици за свободното движение на хора, стоки и услуги.

С постепенното подобряване на здравната обстановка този баланс следва да се промени, като целта е да се възстановят неограниченото свободно движение на хора и целостта на Шенгенското пространство — едно от основните постижения на европейската интеграция. Вдигането на ограниченията е от ключово значение за икономическото възстановяване. Ограничаването на свободното движение и повторното въвеждане на вътрешни граници вредят на единния пазар и пречат на гладкото функциониране на веригите на доставки. Нещо повече — те вредят на нашия европейски начин на живот в Съюз, в който гражданите могат да пътуват свободно през границите, било като работници, студенти, членове на семейството или туристи. Трябва да работим за възстановяването на това ключово постижение на европейската интеграция.

Целта на настоящото съобщение е да прикани държавите членки да започнат процес на възстановяване на неограниченото трансгранично движение в рамките на Съюза. Възстановяването на свободното движение на хора и премахването на контрола по вътрешните граници трябва да бъдат поетапен процес, като животът и здравето на гражданите са от първостепенно значение. Следователно основното условие за възобновяването на пътуванията ще бъде епидемиологичната обстановка, в съчетание с мерки като например изисквания във връзка със здравната сигурност при различните видове транспорт и настаняване, за да се намалят рисковете за здравето. Разрешаването отново на трансграничното движение е една от предпоставките за възобновяване на туризма и транспорта.

Заедно с настоящото съобщение Комисията предлага пакет от мерки за възстановяване на туристическия сектор, като се има предвид, че това е един от икономическите, социалните и културните двигатели на Европа. В настоящото съобщение се посочва как постепенното премахване на националните и трансграничните ограничения в съответствие с принципа за недискриминация следва да бъде придружено от постепенно възобновяване на свободното движение за европейците и премахване на контрола по вътрешните граници.

([1]) Асоциираните към Шенген държави са Исландия, Лихтенщайн, Норвегия и Швейцария.

([2]) Както е посочено в точка 18 от Насоки C(2020)1753 на Комисията от 16 март 2020 г., държавите членки могат да въведат отново временен граничен контрол на вътрешните граници, ако това е обосновано от съображения, свързани с обществения ред или вътрешната сигурност. В изключително критична ситуация дадена държава членка може да установи необходимостта от повторно въвеждане на граничен контрол като реакция на риска, породен от дадена заразна болест. Държавите членки трябва да уведомят за повторното въвеждане на граничен контрол в съответствие с Кодекса на шенгенските граници.

([3]) COM(2020) 115 final.

([4]) COM(2020 148 final.

([5]) COM(2020) 222.

([6]) Указание относно временното ограничение на неналожителните пътувания до ЕС, относно улесняването на режима за транзитно преминаване с цел репатриране на граждани на ЕС и относно последиците за визовата политика, C(2020) 2050, 30.3.2020 г.

II. **СЪВМЕСТНА ЕВРОПЕЙСКА ПЪТНА КАРТА**

На 15 април 2020 г. председателят на Европейската комисия заедно с председателя на Европейския съвет публикуваха Съвместна европейска пътна карта за вдигане на противоепидемичните мерки във връзка с COVID-19 (наричана по-долу „Съвместната пътна карта“). В нея са включени редица препоръки към държавите членки за постепенното прекратяване на предприетите мерки и се призовава за поетапен подход за възстановяване на неограниченото свободно движение на хора и за премахване на временния граничен контрол по вътрешните граници, прилаган от повечето държави членки. Като втори етап се предвижда също премахването на ограниченията върху неналожителните пътувания до ЕС през външната граница, което е предмет на непрекъсната оценка от страна на Комисията.

Съвместната пътна карта призовава Комисията (1) да продължи да анализира **пропорционалността на мерките**, предприети от държавите членки за справяне с пандемията от COVID-19, като отчита променящата се обстановка, и (2) да поиска вдигане на мерките, считани за непропорционални, особено когато те оказват въздействие върху единния пазар. В нея също така се подчертава общият интерес на ЕС да се намалят мерките срещу COVID-19 по **координиран начин**. Освен спешната необходимост за борба с пандемията от COVID-19 и нейните непосредствени последици, европейските общества и икономики трябва да се върнат към нормалното си функциониране. Премахването на ограниченията за пътуване и на контрола по вътрешните граници следва да се разглежда успоредно с процеса на премахване на ограниченията в рамките на територията на държавите членки. Всички стъпки трябва да бъдат предприети при пълно осъзнаване на рисковете от втора вълна на разпространение на заразата в обществото, което ще изисква отново въвеждането на по-строги мерки за ограничаване на движението. Съвместната пътна карта също така посочва необходимостта да се обърне внимание на положението в съседните на ЕС държави. В съответствие със съобщението си „Подкрепа за Западните Балкани за борба с COVID-19 и за възстановяване след пандемията“ ([7]) Комисията е готова да асоциира тясно региона към изпълнението на своята Съвместна пътна карта.

В Съвместната пътна карта се посочват три въпроса, които трябва да бъдат взети предвид, когато се оценява дали е настъпил моментът за постепенно премахване на ограниченията за пътуване и на контрола по вътрешните граници: (1) епидемиологични критерии; (2) капацитет на системите на здравеопазване и (3) подходящ капацитет за наблюдение. В този контекст в пътната карта се пояснява, че контролът по вътрешните граници и ограниченията за пътуване, които се прилагат понастоящем, следва да бъдат отменени, след като епидемиологичната обстановка стане достатъчно сходна и прилаганите правила за физическо дистанциране станат широко разпространени и се прилагат по отговорен начин. ([8]) В нея се подчертава, че при постепенното премахване на ограниченията пред свободното движение и отварянето на границите следва да се даде приоритет на трансграничните и сезонните работници и да се избягва всякаква дискриминация срещу мобилните работници от ЕС ([9]).

III. **ВДИГАНЕ НА ПРОТИВОЕПИДЕМИЧНИТЕ МЕРКИ ВЪВ ВРЪЗКА С COVID-19 НА ВЪТРЕШНИТЕ ГРАНИЦИ: КРИТЕРИИ И ЕТАПИ**

Процесът на вдигане на ограниченията за пътуване и премахване на контрола по вътрешните граници ще изисква претеглянето и балансирането на различни критерии, като се вземат предвид конкретната епидемиологична обстановка във всяка държава членка, която на свой ред може да се различава в отделните региони. Тази обективна основа е от съществено значение, за да се гарантира, че ограниченията се вдигат по недискриминационен начин. Етапите, които се предлагат в настоящото съобщение, следва да се изпълняват координирано. Това изпълнение следва също така да бъде гъвкаво, включително като се предвижда възможността за повторно въвеждане на определени мерки, ако епидемиологичната обстановка го изисква, или за по-ускорено вдигане на ограничителните мерки, ако обстановката го позволява. Графикът на процеса ще се влияе и от това доколко гражданите спазват мерките за физическо дистанциране. Всички етапи следва да се основават на оценка на променящата се обстановка и постоянно наблюдение на критериите. За тази цел механизмът за координация, посочен в раздел IV, ще бъде от основно значение при осигуряването както на взаимно доверие, така и на оперативна съгласуваност.

III.1. **Критерии**

Вдигането на ограниченията за пътуване и премахването на контрола по вътрешните граници трябва да се основават на внимателно отчитане на епидемиологичната обстановка в Европа и в отделните държави членки. Мерките, които се предприемат на национално равнище за постепенното премахване на ограниченията за пътуване, следва да вземат предвид: а) оценката на сближаването на епидемиологичната обстановка в държавите членки, заедно с б) необходимостта да се прилагат противоепидемични мерки, включително физическо дистанциране, докато същевременно се изгражда и поддържа доверието в обществата, и в) пропорционалността, т.е. като се сравняват ползите от запазването на общи ограничения с

([7]) COM(2020) 315 final.

([8]) Европейският център за профилактика и контрол върху заболяванията (ECDC), в сътрудничество с държавите членки, ще поддържа карта с редовно актуализирани епидемиологични данни на регионално равнище.

([9]) Насоки относно упражняването на свободното движение на работници, приети от Комисията на 30 март 2020 г.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A52020XC0330%2803%29

икономическите и социалните съображения, включително въздействието върху трансграничната трудова мобилност и търговията в ЕС ([10]). Тези критерии ще позволят поетапен, гъвкав и координиран подход към премахването на контрола и ограниченията за пътуване.

Въз основа на консултациите, проведени в Групата за информиране във връзка с COVID-19 — Вътрешни работи, и като взема предвид научните становища на Европейския център за профилактика и контрол върху заболяванията (ECDC), Комисията препоръчва на държавите членки да отчитат следните елементи и съображения на политиката за премахването на ограниченията пред свободното движение и контрола по вътрешните граници.

а) *Епидемиологична обстановка*

Ограниченията за пътуване в рамките на ЕС следва най-напред да бъдат премахнати в райони, където епидемиологичната обстановка е сходна, въз основа на насоките, издадени от ECDC, и когато е налице достатъчно капацитет по отношение на болниците, тестването, наблюдението и проследяването на контакти. Това е необходимо, за да се предотвратят дискриминационни мерки и да се гарантира, че действията се предприемат по координиран начин в целия ЕС. Освен това, в сътрудничество с държавите членки ECDC разработва и постоянно ще поддържа карта ([11]) на степента на предаване на COVID-19, включително на поднационално равнище (равнище NUTS3). Предназначението на тази карта е да предоставя информация на равнището на ЕС, която да се използва от органите, транспортните оператори и доставчиците на услуги. За да може картата да бъде непрекъснато актуализирана и използвана като надежден източник на данни, в това число и от гражданите, от съществено значение е държавите членки да предоставят на ECDC необходимата информация за наблюдение. Държавите членки следва да докладват необходимите данни на ECDC или на Комитета за здравна сигурност, за да се осигури възможно най-точен, сравним и ефикасен регионален мониторинг на степените на предаване, включително нивата на предаване и заразяване, процента на прием в отделения за интензивно лечение и процентите на тестване.

Актуалното състояние във всеки един момент в отделните държави членки или региони или области на поднационално равнище трябва да бъде част от интензивни и непрекъснато актуализирани комуникационни кампании. Това е необходимо, за да могат хората, които преминават границите, да планират и да действат въз основа на прозрачна информация и цялостно познаване на обстановката, което им позволява да поемат индивидуална отговорност да следват здравните препоръки, когато пътуват. Комисията ще подпомага тези комуникационни усилия, като продължи да публикува на своя уебсайт, наред с друга информация, списъка на вътрешните граници, на които се извършва контрол във всеки един момент ([12]).

б) *Противоепидемични мерки, включително физическо дистанциране*

Предварително условие за премахването на ограниченията за пътуване, включително в трансграничен контекст, е способността да се гарантира, че противоепидемичните мерки, като например физическото дистанциране, могат да се спазват по време на цялото пътуване от началото до крайната дестинация, включително когато се преминава граница. В случаите, когато е по-трудно да се постигне физическо дистанциране, следва да се въведат допълнителни предпазни действия и мерки, водещи до еквивалентни нива на защита, в съответствие с препоръките, издадени за транспортния сектор и сектора на настаняването ([13]). В този контекст са полезни приложенията за проследяване на контакти, като в съответствие с неотдавнашните насоки на Европейския център за профилактика и контрол върху заболяванията (ECDC) ([14]) и Насоките за мобилните приложения, които подпомагат борбата с пандемията от COVID-19, във връзка със защитата на данните ([15]), Комисията и държавите членки публикуваха протокол относно принципите за оперативна съвместимост, за да се гарантира, че одобрените приложения на доброволна основа могат да функционират отвъд националните граници и са надеждни, независимо къде в Европа се намират потребителите ([16]).

Въпреки че се очаква противоепидемичните мерки да бъдат смекчени като част от цялостната стратегия за изход, ще продължат да са необходими някои действия, включително индивидуални мерки за физическо дистанциране и организационни мерки за дистанциране.

Всички държави членки следва да прилагат конкретни целеви мерки за намаляване на риска от предаване на вируса ([17]). От първостепенно значение са тестването и увеличаването на капацитета за тестване, проследяването на контактите и налагането на изолация и карантина в случай на предполагаеми случаи на COVID-19. Държавите членки могат също така да обмислят използването на тестване — независимо дали системно, на случаен принцип или въз основа на риска — като средство за наблюдение на рисковете от подновяване на разпространението на вируса за пътниците след завръщането им в страната.

([10]) Например погранични и сезонни работници.

([11]) https://qap.ecdc.europa.eu/public/extensions/COVID-19/COVID-19.html

([12]) Вж. https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/schengen/reintroduction-border-control_en

([13]) C(2020) 3139 и C(2020) 3251.

([14]) https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19-contact-tracing-public-health-management.

([15]) C(2020) 2523 final, 16.4.2020 г.

([16]) Протокол относно принципите за оперативна съвместимост за приложения на доброволна основа за проследяване на контакти, 13.5.2020 г.

([17]) Те следва да включват: текуща повтаряща се информация за обществеността, съвети за хората със симптоми по отношение на изолацията и контакта със здравните служби; хигиена на ръцете; респираторен етикет; физическо дистанциране между хората; носене на маски, което може да се счита за средство за контрол при източника (т.е. да се предотврати разпространението на капчици от заразени лица със или без симптоми).

ECDC, с подкрепата на Комисията и държавите членки, ще продължи да събира съответната информация от държавите членки, за да получи обзор на въведените в държавите членки противоепидемични мерки, включително за физическо дистанциране.

Гражданите трябва да имат възможността да предпазват себе си и другите чрез отговорно поведение. Това изисква координиран подход за мерките за физическо дистанциране между държавите членки, които са започнали да премахват ограниченията за пътуване. Във възможно най-голяма степен трябва да се избягват ситуации, при които предоставянето на противоречива информация води до объркване и неспазване на мерките за физическо дистанциране. За тази цел държавите членки биха могли например да осигурят за пътниците единен, достъпен уебсайт за предварителна консултация и да гарантират, че при влизане на тяхна територия гражданите ще получават автоматично SMS с информация за националното или регионалното информационно бюро относно специалните мерки и ограничения, прилагани по време на пандемията от COVID-19, както и информация за това към кого да се обърнат, ако имат симптоми, свързани с COVID-19.

в) *Икономически и социални съображения*

Единният пазар е споделено пространство. Веригите на доставки и доставчиците на услуги не функционират в затворено пространство, по-специално в граничните региони. Мерките, които се прилагат за защита на общественото здраве, са очевидно необходими, но те имат висока икономическа и социална цена и следователно трябва да включват задълбочено отчитане на въздействието върху единния пазар. Особено с оглед на безпрецедентните съвместни европейски усилия за съживяване на икономиката, ограниченията трябва да бъдат ефективни и пропорционални и да не надхвърлят необходимото за овладяване на пандемията и опазване на общественото здраве.

Като цяло ограниченията, въведени за защита на общественото здраве в борбата с кризата, свързана с COVID-19, доведоха до сериозни икономически и социални последици, включително до срив при търсенето на продукти и услуги и фактическо прекъсване на дейността в някои сектори, по-специално по-широката туристическа екосистема, както и до смущения във веригите на доставки и свободното движение на работници и услуги през границите.

Когато държавите членки успяват да намалят разпространението на вируса, общите ограничения на свободното движение към и от други райони или области в държави членки със сходен цялостен рисков профил следва да бъдат заменени с по-целеви мерки, в допълнение към мерките за физическо дистанциране и ефективно проследяване и тестване на всички предполагаеми случаи. Облекчаването на оставащите ограничения на трансграничното движение в ключови области на здравеопазването, социалната и икономическата дейност следва да продължи да бъде приоритет, докато свободното движение бъде напълно възстановено.

Това е важно не само за да се подпомогне пълното възстановяване на икономиката, но и по социални и семейни съображения. Много семейства бяха разделени за дълъг период, за да помогнат за овладяването на бързото разпространение на вируса. Често някои граждани се въздържаха да се върнат у дома при семействата си, за да дадат своя принос в тази криза, било то в болниците, домовете за медико-социални грижи, селскостопанския сектор или сектора на услугите. Веднага щом епидемиологичната обстановка го позволява, хората трябва да могат да пътуват безопасно, за да се съберат отново със семействата си.

Тези въпроси бяха обсъдени с представители на държавите членки и диаграмата по-долу обобщава критериите и принципите за координиран подход.

Критерии и принципи на координиран подход за премахване на ограниченията за свободно движение и на контрола по вътрешните граници

III.2. **Поетапен подход**

В своята оценка на риска ECDC заключава, че твърде бързото и некоординирано вдигане на мерките, без да е налице необходимият капацитет за наблюдение и капацитет на здравните системи, може да доведе до внезапно възобновяване на незатихващото предаване на заразата сред населението ([18]). Поради тази причина, така както се извършва постепенно облекчаване на националните ограничения, следва да се обмисли подход за постепенно премахване и на ограниченията за пътуване и граничния контрол. Процесът може да се осъществи на три етапа, като се вземат под внимание критериите, посочени в раздел III.1. Преминаването от етап 0, а именно настоящото положение, към следващите етапи следва да бъде гъвкаво и ако е необходимо, да се направи крачка назад, в случай че епидемиологичната обстановка се влоши. В тази връзка следва да се изготвят целесъобразни планове за подготвеност, които да позволяват бързото въвеждане или по-ранно от планираното вдигане на съответните мерки в зависимост от променящата се епидемиологична обстановка.

При постепенното премахване на ограниченията за пътуване може да се обмисли възможността да се вземе под внимание практическият напредък при постигането на физическо дистанциране или равностойни противоепидемични мерки в свързаните с пътуването сфери, по-специално при различните видове транспорт и настаняването. Насоките относно постепенното възстановяване на транспортните услуги и свързаността и насоките за протоколи в областта на здравеопазването в обектите за настаняване, които бяха приети от Комисията заедно с настоящото съобщение ([19]), съдържат конкретни елементи, за да могат компетентните органи или промишлените структури да уточнят, а икономическите оператори да приложат мерки, осигуряващи равностойно ниво на защита, по-специално в транспортния и туристическия отрасъл. При вземането на решение за премахване на ограниченията за пътуване и контрола по вътрешните граници следва да се вземе под внимание практическото прилагане на тези насоки и принципи.

Що се отнася по-специално до **туризма и транспорта** специално, при постепенното премахване на ограниченията за пътуване и контрола е необходимо да се отчете и икономическото и социалното отражение на пандемията и на свързаните с нея превантивни мерки. Новите насоки ([20]), протоколи и стандарти за COVID-19 могат да бъдат уверение, че за да се намалят рисковете при пътуване, са взети реални, финансово осъществими и пропорционални мерки за различните видове транспорт на пътници, наемането на автомобили, любителското корабоплаване, различните видове настаняване, туристическите атракции, изложбите и т.н. След като реално бъдат въведени такива протоколи, ограниченията за пътуване за тези видове транспорт и за някои категории туристически дейности могат да бъдат премахнати при планирането на ваканционни пътувания, както беше посочено в Съвместната пътна карта.

— ***Етап 0: Настоящо положение***

Пандемията от COVID-19 накара много държави членки да предприемат широкообхватни мерки, засягащи населението, в това число мерки за изолация в домашни условия и физическо дистанциране, които имаха драматични последици за движението в държавите и между тях. В почти всички държави членки беше въведен временен контрол на вътрешните граници с цел опазване на общественото здраве. В допълнение към това, вследствие на указанието на Комисията от 30 март бяха наложени ограничения на неналожителните пътувания по външните граници на Съюза.

За да се отстранят сериозните проблеми, причинени от възобновяването на контрола по вътрешните граници и ограниченията за пътуване, и за да се намали отражението върху функционирането на вътрешния пазар, Комисията мобилизира всички необходими ресурси и осигури координацията на равнището на ЕС. Тя представи също така практически насоки за обезпечаване на непрекъснатостта на потока от жизненоважни продукти в ЕС чрез зелени ленти за преминаване, за улесняване на въздушния товарен транспорт и за гарантиране на свободното движение на работниците ([21]).

В много части на ЕС хора, упражняващи критични професии, живеят в една държава членка, а работят в друга. Поради това въведените от държавите членки ограничения при преминаването на границите водят до допълнителни затруднения и дори могат да попречат на усилията за борба с кризата с COVID-19. Въпреки че след приемането на насоките относно упражняването на свободното движение на работници ситуацията на място се подобри, все още има значителни проблеми при преминаването на някои вътрешни граници. Държавите членки следва да разрешават на работниците, по-специално на транспортните, пограничните, командированите и сезонните работници, и на доставчиците на услуги да преминават границите и да стигат безпрепятствено до работното си място ([22]). Това следва да се прави и когато тези работници и доставчици на услуги преминават само транзитно през държавата членка. Освен това държавите членки следва да уведомяват работодателите, че е необходимо да осигуряват подходяща защита на здравето и безопасността.

([18]) Оценка на риска, изготвена от ECDC.
([19]) C(2020) 3139 и C(2020) 3251.
([20]) C(2020) 3139.
([21]) Преглед на всички насоки можете да намерите на: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/travel-and-transportation-during-coronavirus-pandemic_bg
([22]) За неизчерпателен списък на професиите, които могат да бъдат критични, вж. съображение 2 от Насоките относно упражняването на свободното движение на работници, приети от Комисията на 30 март 2020 г.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A52020XC0330%2803%29

Комисията работи в тясно сътрудничество с Европейския парламент и Съвета, за да финализира възможно най-скоро текущото преразглеждане на правилата за координация на социалната сигурност (регламенти (ЕО) № 883/2004 и 987/2009), което трябва да приключи бързо, за да могат мобилните работници, засегнати от кризата и най-вече от затварянето на границите, да разчитат на добре функционираща система за координация на социалната сигурност с осъвременени правила, които в още по-голяма степен ще гарантират зачитането на правата им.

Посочените по-горе насоки на Комисията допринесоха за съществено намаляване на отражението на ограниченията върху единния пазар и свободното движение и следва да се прилагат до премахването на контрола по вътрешните граници и на по-общите ограничения за пътуване.

— ***Етап 1: Към възстановяване на свободата на движение чрез частично премахване на ограниченията и контрола по вътрешните граници***

Ограниченията за пътуване и граничният контрол следва да бъдат премахнати постепенно **в целия ЕС**, ако настоящата положителна тенденция в развитието на епидемиологичната обстановка в Европа продължи, по-специално когато бъде достигнато достатъчно ниско равнище на предаване на заразата. Ако това не може да бъде направено незабавно, ограниченията за пътуване и граничният контрол следва да бъдат премахнати за **региони, области и държави членки**, в които епидемиологичната обстановка се развива в положителна посока и е достатъчно сходна. Когато епидемиологичната обстановка не е толкова сходна, биха могли да се въведат допълнителни предпазни действия и мерки.

Първият критерий, за да бъде това възможно, е националната епидемиологична обстановка да позволява облекчаване на националните ограничения на свободното движение. По отношение на международния транспорт трябва да бъдат изпълнени указанията за изискванията за безопасност за различните видове транспорт, както се посочва в насоките за постепенното възстановяване на транспортните услуги и свързаността, и трябва да може да бъде осигурен мониторинг, когато епидемиологичната обстановка не е толкова сходна. Когато една държава членка реши да разреши пътуването на своята територия или до определени региони и области на своята територия, тя следва да направи това по недискриминационен начин, а именно да разреши пътуването от всички региони или държави в ЕС със сходна епидемиологична обстановка.

Ако все още не е взето решение за пълното премахване на контрола по вътрешните граници, могат да се предприемат стъпки за започване на премахването на ограниченията, като например замяна на системния граничен контрол с граничен контрол въз основа на оценка на риска или с полицейски мерки на място.

За премахването на ограниченията на свободното движение и граничния контрол ще бъде необходима, наред с другото, тясна координация между държавите членки. Всички държави членки трябва да се уведомяват предварително за всяка нова договореност и винаги трябва да бъде ясно, че всяко избирателно решение за ограничаване на пътуването до или от определени региони в една държава членка е взето напълно обективно: всички ограничения, за които се предвижда да останат в сила, следва да се основават единствено на съображения, свързани с общественото здраве, и да бъдат пропорционални и недискриминационни. По-специално когато държава членка реши да премахне ограниченията на движението до и от друга държава членка или по отношение на региони или области в друга държава членка, това трябва да важи без дискриминация за всички граждани на ЕС и за всички лица, пребиваващи в тази държава членка, независимо от тяхното гражданство, и следва да се прилага за всички части на Съюза, в които епидемиологичната обстановка е сходна. Премахването на контрола не следва да бъде ограничено до географската близост на съседни държави членки, а да се основава на съпоставима епидемиологична обстановка и на прилагането на свързани със здравето насоки в регионите, независимо от близостта им. Безпроблемното транзитно преминаване както по професионални, така и по лични причини, следва да бъде улеснено.

Безпроблемното и безопасно пътуване следва да бъде възможно по професионални причини, но то е важно и по **лични причини, като например посещения на семейството**. Заради кризата членовете на едно и също семейство в различни държави членки бяха разделени за дълго време, а много от тях допринесоха значително за борбата с вируса. Разрешаването на безопасното събиране на семейства от държави членки със сходна епидемиологична обстановка ще бъде важен елемент от отдаването на дължимото за този принос.

— ***Етап 2 Общо премахване на ограниченията и контрола по вътрешните граници***

На този последен етап, при който епидемиологичната обстановка в ЕС е достатъчно положителна и сходна, ще бъдат премахнати всички свързани с COVID-19 ограничения и проверки на вътрешните граници, като едновременно с това бъдат запазени всички нужни здравни мерки (лична хигиена, физическо дистанциране и т.н.) на (части от) територията на държавите членки, а мащабните информационни кампании ще продължат. За цялостното възстановяване на свободното движение на хора, стоки и услуги обаче трябва да се изпълнят указанията за изискванията за безопасност за различните видове транспорт и настаняване.

IV. **МЕХАНИЗЪМ ЗА КООРДИНАЦИЯ**

Комисията може да оказва подпомагане и да извършва координацията при подготвянето на решения за премахване на ограниченията на свободното движение и контрола по вътрешните граници, но държавите членки правят оценка на обстановката въз основа на посочените по-горе критерии и вземат решението за премахване на ограниченията. Също както решенията за въвеждане на временен контрол по вътрешните граници, решенията за премахване на проверките следва да бъдат взети в консултация с другите държави членки, особено с пряко засегнатите.

От началото на избухването на заразата Комисията и държавите членки редовно обменят информация и добри практики в разнообразни форуми, включително на техническо ниво в рамките на Групата за информиране във връзка с COVID-19 — Вътрешни работи и на политическо ниво чрез редовни видеоконферентни заседания, организирани от Комисията. Запазването на тясната координация между държавите членки въз основа на взаимно доверие и работа към постигането на общи цели е от първостепенно значение и следва да продължи да бъде част от постепенния подход. Поради това Комисията ще продължи да предоставя тези форуми за обмен с цел улесняване и подготвяне на вземането на решения относно координираното и поетапно премахване на ограниченията на свободното движение и на контрола по вътрешните граници.

В рамките на стратегия за изход от кризата и във връзка с обмена на информация и последващите действия от работата на Групата за информиране във връзка с COVID-19, координацията следва да бъде засилена, за да се постигне целенасочен и последователен подход към премахването на ограниченията на свободното движение и на контрола по вътрешните граници в съответствие с правилата и принципите на ЕС, като едновременно с това се осигури нужната гъвкавост за засегнатите държави.

За да се избегне създаването на нов механизъм или платформа за координация, Комисията предлага за изготвянето на конкретни препоръки да се използват съществуващите и добре функциониращи рамки. Например това би могло да се направи в рамките на интегрираните договорености на ЕС за реакция на политическо равнище при кризи, които в момента са напълно задействани. Съветът би могъл да засили неформалната координация между държавите членки и Комисията, включително за подготвянето на целенасочени препоръки. Комисията, разбира се, ще продължи да изпълнява институционалната си роля, включително като улеснява обмена на информация и най-добри практики на техническо ниво.

V. **ЗАКЛЮЧЕНИЕ**

Настоящото съобщение предлага начин за подпомагане на държавите членки в усилията им да премахнат ограниченията на свободното движение и контрола по вътрешните граници. С оглед на постоянно променящата се и динамична ситуация с пандемичната криза от COVID-19 обменът на информация между Комисията и държавите членки ще продължи на техническо ниво и когато е полезно, ще бъдат предприети последващи действия на политическо ниво. Както се подчертава в Съвместната пътна карта, възприетият подход ще бъде внимателно премерен, координиран и постепенен. Освен това Комисията ще продължи да анализира пропорционалността на мерките, предприети от държавите членки за справяне с пандемията от COVID-19, във връзка с вътрешните и външните граници и ограниченията за пътуване, и ще се намеси, за да поиска премахване на мерките, считани за непропорционални.

Безспорно решението за възстановяване на свободата на движение чрез премахване на граничния контрол и ограниченията за пътуване е много чувствително, но то е основна част от постепенното премахване на ограниченията, наложени понастоящем на гражданите и предприятията. Забавянето на този процес повече, отколкото е необходимо по причини, свързани с общественото здраве, ще стовари огромна тежест не само върху функционирането на единния пазар, но и върху живота на милиона граждани на ЕС, лишени от ползите на свободата на движение, която е ключово постижение на Европейския съюз. Възстановяването на безпроблемното функциониране на единния пазар е основно изискване за възстановяването на икономиките на ЕС и особено на важните отрасли на туризма и транспорта.

Комисията е готова да работи съвместно с държавите членки в рамките на Групата за информиране във връзка с COVID-19 — Вътрешни работи и на интегрираните договорености за реакция на политическо равнище при кризи, за да се подготви напредъкът към етапи 1 и 2 веднага щом обстоятелствата го позволят, като основната цел е да се възстанови целостта на Шенгенското пространство и да се възобнови неограниченото и свободно движение без граници на лица, работници, стоки и услуги в ЕС.

ISSN 1977-0855 (електронно издание)
ISSN 1830-365X (печатно издание)

Служба за публикации на Европейския съюз
2985 Люксембург
ЛЮКСЕМБУРГ

BG